

**Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci
nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem**

Bc. Michaela Kolářková

Diplomová práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Koláčková**
Osobní číslo: **M16478**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Vysvětlete základní pojmy týkající se odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci.
- Vymezte předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu včetně uplatnění práva na náhradu újmy podle platné právní úpravy.

II. Praktická část

- Proveďte analýzu vybraných soudních rozhodnutí týkajících se odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci včetně ekonomických aspektů řízení.
- Podle poznatků získaných analýzou zhodnoťte současnou právní úpravu.
- Navrhněte případné změny de lege ferenda.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BAGIŇSKA, Ewa.** Damages for violations of human rights: a comparative study of domestic legal systems. 1st edition. New York: Springer Berlin Heidelberg, 2015, 486 s. ISBN 978-3-319-18949-9.
- HARDER, Sirko.** Measuring damages in the law of obligations: the search for harmonised principles. 1st edition. Portland Oregon: Hart Publishing, 2010, 323 s. ISBN 978-1-84113-863-3.
- HENDRYCH, Dušan.** Správní právo: obecná část. 6. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, 861 s. ISBN 80-7179-442-2.
- PRŮCHA, Petr.** Správní právo: obecná část. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk Brno, 2012, 428 s. ISBN 978-80-7239-281-0.
- SLÁDEČEK, Vladimír.** Obecné správní právo. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 497 s. ISBN 978-80-7478-002-8.
- VOJTEK, Petr.** Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 370 s. ISBN 978-80-7400-427-8.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **15. prosince 2017**

Termín odevzdání diplomové práce: **17. dubna 2018**

Ve Zlíně dne 15. prosince 2017

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s přípoštěním tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 17.4.2018

Jméno a příjmení: MICHAELA KOLÁČKOVÁ

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem. Teoretická část práce byla orientována zejména na pojmové vymezení, a to odpovědnost za škodu, odpovědné subjekty za nezákonný či nesprávný výkon veřejné moci a předpoklady a následky vzniku odpovědnosti za škodu. Praktická část práce byla zpracována na základě analýzy vybraných soudních rozhodnutí týkajících se dané problematiky. Na základě analyzovaných rozhodnutí byla zhodnocena současná právní úprava. V závěru práce byly navrženy změny a doporučení současně právní úpravy. Přínosem diplomové práce je především poskytnutí uceleného přehledu o odpovědnosti státu nebo územně samosprávných celků za škodu způsobenou při výkonu státní moci s poukazem na analyzovaná rozhodnutí.

Klíčová slova: Veřejná moc, odpovědnost za škodu, nezákonné rozhodnutí, nesprávný úřední postup, škoda, nemajetková újma

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the issue of liability for damage caused by the exercise of public authority by unlawful decision and incorrect official procedure. The theoretical part of the thesis was focused mainly on conceptual definition, particularly on liability for damage, responsible entities for unlawful or incorrect performance of public authority and assumptions and consequences of the occurrence of liability for damage. The practical part of the thesis was elaborated on the basis of an analysis of selected court decisions concerning the given issue. On the basis of the analyzed decisions the current legislation has been assessed. At the end of the thesis changes and recommendations of current legal regulation were proposed. The benefit of the diploma thesis consists on a comprehensive overview of the liability of the state or local self-governing units for damage caused by the exercise of state authority with reference to the analyzed decisions.

Keywords: Public Authority, Liability for Damages, Illegal Decision, Incorrect Official Procedure, Damage, Non-material Damage

Tímto děkuji vedoucímu diplomové práce JUDr. Jiřímu Zichovi, Ph.D. za spolupráci, cenné rady, připomínky a trpělivost při zpracování mé diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	12
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU PŘI VÝKONU VEŘEJNÉ MOCI	14
1.1 VEŘEJNÁ MOC	14
1.2 PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST	15
1.3 ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU	15
2 SUBJEKTY ODPOVĚDNOSTNÍHO VZTAHU PODLE ODPŠK.	17
2.1 SUBJEKTY, ZA JEJICHŽ ČINNOST ODPOVÍDÁ STÁT	17
2.1.1 Státní orgány	18
2.1.2 Úřední osoby	22
2.1.3 Územní samosprávné celky.....	23
3 PŘEDPOKLADY A NÁSLEDKY VZNIKU ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU	25
3.1 NEZÁKONNÉ ROZHODNUTÍ	25
3.2 NESPRÁVNÝ ÚŘEDNÍ POSTUP	27
3.3 VZNIKLÁ ŠKODA.....	29
3.4 NEMAJETKOVÁ ÚJMA	30
3.5 PŘÍČINNÁ SOUVISLOST	31
3.6 UPLATNĚNÍ PRÁVA NA NÁHRADU ŠKODY	32
3.7 ZADOSTIUCINĚNÍ ZA VZNIKLOU NEMAJETKOVOU ÚJMU.....	34
3.8 PROMLČECÍ LHŮTY	35
3.9 REGRESNÍ ÚHRADY.....	35
3.9.1 Nárok státu na regresní úhradu	36
3.9.2 Nárok územního celku na regresní úhradu.....	36
3.10 NÁKLADY ŘÍZENÍ	37
4 SOUDNÍ PŘEZKUM ROZHODNUTÍ	39
4.1 DOVOLÁNÍ.....	39
4.1.1 Objektivní podmínky přípustnosti dovolání.....	40
4.1.2 Subjektivní podmínky přípustnosti dovolání	40
4.1.3 Náležitosti dovolání	40
4.1.4 Řízení a rozhodnutí o dovolání	40
4.2 ÚSTAVNÍ STÍŽNOST.....	41
II PRAKTICKÁ ČÁST	43
5 ANALÝZA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ VE VZTAHU K ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU PŘI VÝKONU VEŘEJNÉ MOCI	44

5.1	NÁHRADA ŠKODY – PASIVNÍ LEGITIMACE ÚZEMNÍHO CELKU	44
5.2	NÁHRADA ŠKODY – PASIVNÍ LEGITIMACE FINANČNÍHO ARBITRA	47
5.3	NÁHRADA ŠKODY – ČÁSTEČNĚ PŘIZNANÝ A ČÁSTEČNĚ PROMLČENÝ NÁROK	50
5.4	NEMAJETKOVÁ ÚJMA	53
5.5	NÁHRADA ŠKODY – UŠLÝ ZISK	55
5.6	ZADOSTIUCINĚNÍ ZA NESPRÁVNÝ ÚŘEDNÍ POSTUP ÚZEMNÍHO CELKU.....	58
5.7	OTÁZKA SOUDNÍCH POPLATKŮ	61
5.8	NÁKLADY NA PRÁVNÍ ZASTOUPENÍ	62
5.8.1	Postup při stanovení základní výše nákladů na právní zastoupení.....	63
5.8.2	Spor o náhradu škody – pasivní legitimace územního celku	64
5.8.3	Spor o náhradu škody – pasivní legitimace finančního arbitra	65
5.8.4	Spor o náhradu škody – ušlý zisk v důsledku trestního stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu	67
5.8.5	Spor o nemajetkovou újmu	68
5.8.6	Spor o náhradu za ušlý zisk.....	69
5.8.7	Spor o náhradu nemajetkové újmy.....	71
6	ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY DANÉ PROBLEMAMATIKY.....	73
6.1	PASIVNÍ LEGITIMACE MĚSTA	73
6.2	FINANČNÍ ARBITR	74
6.3	NÁHRADA ŠKODY A PROMLČENÍ.....	75
6.4	NEMAJETKOVÁ ÚJMA	76
6.5	UŠLÝ ZISK	76
6.6	ZADOSTIUCINĚNÍ ZA NESPRÁVNÝ ÚŘEDNÍ POSTUP ÚZEMNÍHO CELKU.....	77
6.7	SOUDNÍ POPLATKY	78
6.8	NÁKLADY PRÁVNÍHO ZASTOUPENÍ	79
7	NÁVRHY DE LEGE FERENDA	82
	ZÁVĚR	85
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	87
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	93
	SEZNAM TABULEK.....	94

ÚVOD

Institut odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným a nesprávným úředním postupem je nepochybně jedním ze záruk zákonnosti veřejné moci v našem právním státě. Veřejná moc musí být kontrolována, neboť zasahuje do práv a povinností fyzických i právnických osob. Úřady musejí rozhodovat podle platných právních předpisů a nesmějí se od právních norem odchýlit. V samotné Listině základních práv a svobod je tato odpovědnost zakotvena v čl. 36 odst. 3. Cílem tohoto ustanovení je poskytnout náhradu škody osobám, kterým byla způsobena újma nezákonným nebo nesprávným postupem orgánů státu.

Uvedené téma jsem si zvolila z důvodu aktuálnosti dané problematiky, kdy v současné společnosti se snad každý potýká s rozhodováním orgánů veřejné moci. Orgány rozhodují o našich subjektivních právech a povinnostech a je tak v našem zájmu seznámit se s možnostmi a prostředky, kterými se můžeme případně bránit proti nezákonnému či nesprávnému úřednímu postupu. Za výkon veřejné moci je odpovědný stát a územně samosprávné celky, jejichž úkolem je poskytovat ochranu svým občanům a zajistit řádné dodržování této moci.

Teoretická část této práce nejprve vymezení úvodní specifiky týkající se odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci jako takové. Budou nastíněny základní pojmy jako je veřejná moc, odpovědnost z právního pohledu a samotný stěžejní pojem odpovědnost za škodu. V následující kapitole budou definovány subjekty, které jsou odpovědné za nezákonný či nesprávný výkon státní moci. Další kapitola teoretické části rozebere předpoklady a následky vzniku odpovědnosti za škodu, zejména klíčové pojmy této práce jako je nezákonné rozhodnutí, nesprávný úřední postup, vzniklá škoda a nemajetková újma. Bude objasněno, jakým způsobem může poškozený uplatnit právo na náhradu škody či zadostiučinění. V poslední kapitole teoretické části bude vysvětlen soudní přezkum, tj. dovolání a ústavní stížnost.

Praktická část této práce je zaměřena na analýzu vybraných soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (dále jen „Nejvyšší soud“ nebo „NS“) a nálezů Ústavního soudu ČR (dále jen „Ústavní soud“ nebo „ÚS“) týkajících se odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. V rámci této analýzy jsou také vymezeny ekonomické aspekty řízení. Na základě analyzované judikatury a ekonomických aspektů je následně současná právní

úprava dané problematiky shrnuta a na základě vlastního zhodnocení jsou autorkou navrženy případné změny *de lege ferenda*.

Závěr práce bude vycházet ze základního přehledu o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným a nesprávným úředním postupem s poukazem na analyzovaná soudní rozhodnutí.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem této práce je poskytnout ucelený přehled o problematice odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným a nesprávným úředním postupem. Současně také na základě analýzy vybraných soudních rozhodnutí zhodnotit současnou právní úpravu dané problematiky a uvést možné změny z budoucího pohledu práva.

Pro stanovení hlavního cíle je nutno vymezit dílčí části práce, a to:

1. vysvětlit základní pojmy, které se vztahují k odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci,
2. definovat předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu a vymezit uplatnění práva na náhradu škody,
3. provést rozbor vybraných soudních rozhodnutí, které se týkají odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci,
4. zhodnotit současnou právní úpravu a
5. navrhnout možné a podle autorky práce vhodné změny právní úpravy.

Tato práce vychází především z rešerše odborné literatury, právních předpisů, odborných článků a judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Tyto soudy provádějí výklad práva a řeší sporné otázky týkající se dané problematiky. Na základě činnosti těchto soudů následně ostatní soudy a ostatní orgány veřejné moci postupují a rozhodují. V této práci je použita obecně nejčastější metoda, kterou je analýza, dále syntéza a dedukce.

Co se týče problematiky obecně, toto široce obsáhlé téma nelze s ohledem na rozsah této práce pojmout a zkoumat do hloubky. Práce se tak bude zabývat autorkou vybranými dílčími aspekty z celého spektra problematiky.

Základním pramenem právní úpravy institutu odpovědnosti je zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“).

Práce vychází z právního stavu platného k datu 31. ledna 2018.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU PŘI VÝKONU VEŘEJNÉ MOCI

V samotném úvodu teoretické části této práce je potřeba objasnit základní pojmy týkající se problematiky odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným a nesprávným úředním postupem. Z důvodu posloupnosti této práce je nejprve v krátkosti vysvětlen pojem veřejná moc. Rovněž v úvodu práce je pozornost zaměřena na odpovědnost z právního pohledu a nelze opomenout ani samotný pojem odpovědnosti za škodu.

1.1 Veřejná moc

S tématem této diplomové práce úzce souvisí pojem „veřejná moc“, který nikde v zákoně není blíže specifikován. Veřejná moc by v demokratickém právním státě měla směřovat ve prospěch společenského zájmu. Za výkon veřejné moci lze považovat vynucování vůle vyjadřující veřejný zájem vůči jednotlivci i celé společnosti jako takové. Zjednodušeně řečeno, jde o službu občanům, která chrání jejich individuální práva (Klíma a kol., 2013, s. 9).

Čl. 2 odst. 2 Ústavy České republiky zní: „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“ (Ústava České republiky, 1993, s. 7).

Veřejná moc je součástí státní moci a v našem demokratickém státě je vykonávána prostřednictvím moci zákonodárné, výkonné a soudní. Pro moderní společnost je nezbytné zajistit rovnováhu mocí ve státě. Znamená to, že ani jedna z mocí nesmí převažovat nad mocí druhou. Stát může provádět výkon veřejné moci prostřednictvím svých orgánů (úřadů) a jsou zde také veřejnoprávní korporace, které plní úkoly veřejné správy dle zákona a v rozsahu svých pravomocí a působností (Hendrych a kol., 2006, s. 1078).

Vojtek (2012, s. 8) uvádí některé negativní případy, kdy o veřejnou moc nepůjde. O výkon veřejné moci nejde v případě, kde stát nevystupuje vrchnostensky, ale vystupuje jako rovný účastník s ostatními (subjekt občanskoprávního vztahu). Dalším případem, kdy o výkon veřejné moci nepůjde je v situaci, kdy stát vystupuje jako zaměstnavatel nebo v případě, kdy stát nakládá se svým majetkem (např. uzavírání kupních smluv o prodeji věcí ve vlastnictví státu). Podle autorky této práce je velmi důležité si uvědomit, zda odpovědné subjekty jednají v soukromoprávním vztahu či vykonávají veřejnou moc.

1.2 Právní odpovědnost

Pojem odpovědnosti je v současné době jeden z nejdůležitějších termínů v oblasti práva. Obecně lze říci, že odpovědnost je nutnost nést následky za své jednání.

Právní odpovědnost je jeden z druhů odpovědnosti. Existují i jiné odpovědnosti jako například odpovědnost politická nebo morální. Pro řádné fungování státu je důležité vytvoření určitých pravidel, které se musí dodržovat. Z hlediska právního se jedná o právní normy, které představují pravidla chování, uznávané a vynutitelné státní mocí. Samotná právní odpovědnost nastupuje v momentě, kdy dojde k porušení právní normy, tedy k určitému protiprávnímu jednání subjektu a ohrožuje tak společnost (Spirit, 2014, s. 95-96).

Večera a Harvánek (2016) uvádějí, že právní odpovědnost může být porušena buď komisivně, kdy rušitel se choval způsobem, jakým se chovat nesměl, anebo omisivně, kdy se rušitel nechoval tak, jak by měl. Smyslem právní odpovědnosti je odstranění důsledků protiprávního jednání a nastolení stavu, který je v souladu s právem. Jde o hmotněprávní institut, se kterým se můžeme setkat ve veřejném i soukromém právu. Právní odpovědnost je právním vztahem, kde vzniká odpovědnému subjektu porušením jeho primární povinnosti povinnost sekundární. Nejobecnější znak odpovědnosti vůbec je sankce.

Autorka této práce se shoduje s názorem Klímy a kol. (2013, s. 10), kdy odpovědnost funguje efektivně pouze za situace, pokud efektivně funguje kontrola moci veřejné. Je velice důležité, aby v demokratickém právním státě fungovaly takové instituce, které zajišťují hodnoty stanovené Ústavou a jinými právními předpisy.

1.3 Odpovědnost za škodu

V současném právním státě je nepochybné, že veřejná moc má nést své následky za jednání svých orgánů, které negativním způsobem zasáhnou do subjektivního práva občana.

Gerloch (2009, s. 179) ve své publikaci uvádí, že odpovědnost za škodu je zvláštní forma právního vztahu, ve kterém na základě porušení primární odpovědnosti dochází ke vzniku odpovědnosti sekundární. Primární povinnost může vyplývat ze zákona či smlouvy. Závazek z primární povinnosti nadále trvá, ale k tomuto se přidává závazek nový, který představuje právní následek a také prvek státního donucení. Sekundární povinnost je spíše zaměřena na reparaci či uvedení do původního stavu.

Na národní i mezinárodní úrovni jsou řešeny otázky odpovědnosti za škodu. Navzdory rostoucímu sjednocení mezinárodního katalogu lidských práv nebyly v mezinárodním právu zcela vyvinuty režimy odpovědnosti za škodu. V tomto směru má proto vnitrostátní úprava tohoto institutu velký význam. Hlavní zájem státu spočívá v ochraně a zajištění lidských práv jednotlivcům na svém území. Z tohoto důvodu by nároky na náhradu škody měly směřovat proti státu (Bagińska, 2015, s. 25-26).

Pokud vznikne subjektu škoda v důsledku nezákonného či nesprávného zásahu veřejné moci do jeho subjektivního práva, přísluší poškozenému přiměřená náhrada. Hendrych a kol. (2006, s. 639) uvádí, že „náhrada má být poskytnuta i tomu, kdo pomáhal veřejné správě při plnění jejích úkolů a utrpěl přitom škodu, ačkoli není jejím zaměstnancem“. V tomto případě je nutností se zabírat otázkou odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem. Odpovědnost za škodu je soukromoprávní (civilní) institut.

Právo na náhradu škody je zakotveno v samotné Listině základních práv a svobod v čl. 36 odst. 3, kdy „každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem“ (Listina základních práv a svobod, 1993, s. 22).

Listina dále uvádí, že podrobnosti upravuje speciální zákon. Tímto zákonem je myšlen zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci způsobenou rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je specifický právní prostředek, který má poskytnout subjektům ochranu před nezákonným jednáním orgánů veřejné správy. Účelem je poskytnout poškozeným náhradu škody před tímto nezákonným jednáním, ale také předcházet škodám. Tímto se přispívá ke zkvalitnění výkonu veřejné moci. V tomto směru se jedná o speciální úpravu, kdy podpůrně se použije občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.). Znamená to, že pokud nějakou konkrétní skutečnost neupravuje OdpŠk, bude potřeba se řídit občanským zákoníkem. Je nutno zdůraznit, že OdpŠk se použije pouze v případě, že jde o výkon veřejné moci. Tento zákon se nepoužije, pokud orgány státní správy vystupují jako subjekty práva soukromého (Hendrych a kol., 2006, s. 646).

2 SUBJEKTY ODPOVĚDNOSTNÍHO VZTAHU PODLE ODPŠK

V této kapitole je věnována pozornost subjektům odpovědnostního vztahu podle zákona týkajícího se institutu odpovědnosti, tedy zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“).

V našem demokratickém státě máme velké množství společenských vztahů. Subjekty odpovědnosti mohou být fyzické a právnické osoby a v tomto případě subjektem odpovědnosti je též stát. Pokud spatřujeme ohledně úpravy odpovědnosti škodu jako výsledek protiprávního jednání, je nutné se zabývat shora uvedenými kategoriemi subjektů. Tyto subjekty jsou rozdělovány na subjekty povinné a oprávněné. Povinným subjektem je stát – Česká republika (nikoliv státní orgán). Oprávněnými subjekty jsou fyzické a právnické osoby. Tyto osoby jsou účastníky řízení, ve kterém bylo vydáno nezákonné rozhodnutí nebo ve kterém došlo k nesprávnému úřednímu postupu. Účastníky řízení mohou být i osoby, které do řízení nebyly přizvány, i když účastníky řízení byly. OdpŠk také zahrnuje do své působnosti i cizince či zahraniční právnické osoby, avšak musejí být účastníky řízení (Švestka, Dvořák a kol., 2009, s. 483).

2.1 Subjekty, za jejichž činnost odpovídá stát

Podle ust. § 1 OdpŠk jsou subjektem odpovědnosti stát nebo území samosprávné celky. Dále tento zákon v ust. § 3 vymezuje podrobněji určité subjekty, za jejichž činnost odpovídá stát a musí jít o výkon veřejné moci.

OdpŠk (§ 3) rozlišuje tři subjekty, jejichž činnost případně může vést k přímé odpovědnosti státu za škodu, a to:

- a) „státní orgány,
- b) právnické či fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona (dále jen „úřední osoby“),
- c) orgány územních samosprávných celků, pokud ke škodě došlo při výkonu státní správy, který na ně byl přenesen zákonem nebo na základě zákona (dále jen „územní celky v samostatné působnosti“).

2.1.1 Státní orgány

Jak už bylo řečeno shora, odpovědnost za škodu nese stát, resp. Česká republika. Je důležité jasně definovat subjekt, který v určité věci postupoval či rozhodoval a za své jednání tak nese odpovědnost. Ve většině případů je tedy odpovědným subjektem stát. Stát jako takový není způsobilý sám rozhodovat, nicméně úkony státu musí činit k tomu povolané instituce, zejména státní orgány jako jsou ministerstva, soudy, státní zastupitelství a další. Státní orgány mají výlučně práva a povinnosti, které jim právní předpisy stanoví. Za nositele veřejné moci se tedy považuje orgán, který je tvořen fyzickými osobami (Hendrych a kol., 2006, s. 102).

Stát realizuje veřejnou moc přímo prostřednictvím svým orgánů (úřadů) nebo nepřímo skrze zákonnou delegaci. OdpŠk uvádí pojem „státní orgán“, kterým se má na mysli orgán zákonodárný, výkonný a soudní. Tento pojem je v současné době každodenní součástí i běžných občanů a snad každý si pod tímto pojmem dokáže přestavit jakýkoliv úřad. Jeho přesná definice však neexistuje (Vojtek, 2012, s. 35).

Klíma a kol. (2013, s. 15) uvádí: „Odpovědnost veřejné moci je spojena se systémem dělby moci“. S tímto názorem nelze jinak, než souhlasit. Výkon veřejné moci provádějí orgány, které nejsou vzájemně ve vztahu nadřazenosti a podřízenosti. Tato zásada ovšem ještě neznamená, že jde o dělbu moci. Aby bylo možné mluvit o koncepci dělby moci, musí být splněny další požadavky. Těmito požadavky jsou oddělenost, samostatnost a nezávislost moci. Oddělenost (neslučitelnost) moci znamená, že každá moc musí být v rukou jiné fyzické osoby nebo skupiny osob. Nezávislost moci určuje skutečnost, že osoby mají nabývat určité pravomoci nezávisle na orgánech ostatních moci. Každý orgán moci rozhoduje samostatně v souladu s platnými právními předpisy. Ve vztahu k teorii dělby moci platí zásada rovnováhy moci a vzájemných brzd. Tato zásada s dělbou moci úzce souvisí. Moci na sebe vzájemně působí a jedna moc k moci druhé funguje jako brzda (Gerloch, 2009, s. 242).

Pokud stát odpovídá za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem, pak půjde o moc výkonnou a moc soudní. Státní orgány při výkonu veřejné moci vydávají rozhodnutí nebo činí jiné úkony spojené s výkonem veřejné moci. Moc soudní je tu proto, aby řešila spory ve vztahu k nezákonnému rozhodnutí státního orgánu. Soudy budou také rozhodovat, pokud půjde o nesprávný úřední postup například v souvis-

losti s nepřiměřenou délkou správního řízení či nečinností správních orgánů (Vojtek, 2012, s. 35).

2.1.1.1 Moc zákonodárná

Podle Ústavy České republiky je zákonodárná moc svěřena do rukou Parlamentu České republiky. Tato pravomoc spočívá v oprávnění vydávat akty, resp. zákony, které utvářejí základ právního státu a výkon státní moci (Filip, 2011, s. 160).

Podle OdpŠk je odpovědnost orgánů moci zákonodárné výrazně omezena, neboť orgány moci zákonodárné nevykonávají činnosti, které by mohly být v souladu s ust. § 5 OdpŠk.

Podle Vojtka (2012, s. 35) je „v podmínkách zastupitelské demokracie vyloučena existence pravidla či předpisu o tom, jak má člen zákonodárného sboru při přijímání zákonů z věcného hlediska hlasovat, případně jaké zákony mají být přijaty. V tomto směru platí princip ústavní suverenity moci zákonodárné, která je odpovědna lidu, nikoliv moci soudní“. Byla-li pravidla jednacího řádu zákonodárného orgánu zachována, nelze uvažovat o soudní kontrole, zda výsledek hlasování je správný či nesprávný, byť by tato kontrola spočívala jen v možnosti rozhodnout o odpovědnosti státu za škodu způsobenou výsledkem hlasování“.

Kolba a Šuláková (2014, s. 29) uvádí, že odpovědnost a povinnost státu k náhradě škody při výkonu moci zákonodárné při přijímání zákonů je v současné právní úpravě vyloučena. Dle níže uvedené judikatury nelze vyložit přijetí zákona jako nezákonné rozhodnutí ani jako nesprávný úřední postup.

Ústavní soud ČR zhodnotil, že nesprávným úředním postupem je pochybení aparátu zákonodárného sboru při vyhlášení zákona, které vedlo k tomu, že byl podepsán zákonodárci a ve Sbírce zákonů byl publikován jiný text zákona, než který byl schválen. Nález dále uvádí, že podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod stát odpovídá za nezákonná rozhodnutí a nesprávný úřední postup všech státních orgánů. Konstatoval tak, že pokud by tomu v případě pochybení moci zákonodárné bylo jinak, šlo by o narušení rovnováhy mezi zákonodárnou, výkonnou a soudní mocí a to tak, že jedna z nich by byla vyloučena z odpovědnosti za svůj nesprávný úřední postup (nález ÚS ze dne 22. 9. 1999, sp. zn. I. ÚS 245/98).

Další problém je také nečinnost zákonodárce v tom, že nepřijme právní předpis, v důsledku čehož vznikne subjektu škoda. Soudní praxe se tímto problémem zabývala v souvislosti

s otázkou deregulace nájemného, když Nejvyšší soud ČR nepřiznal dovolateli náhradu škody, které se domáhal vůči státu za nepřijetí zákona. Dovolací soud svůj výrok odůvodnil tím, že odpovědnost státu podle OdpŠk je spojována s nesprávným úředním postupem orgánů moci výkonné a soudní a proces přijímání zákonů hlasováním v Parlamentu ČR nelze považovat za úřední postup ve smyslu ust. § 13 OdpŠk (rozsudek NS ČR ze dne 31. 1. 2017, sp. zn. 25 Cdo 1124/2005).

Vojtek (2012, s. 36) uvádí, že vstupem České republiky do Evropské unie vyvstává otázka týkající se odpovědnosti státu za škodu způsobenou při pozdní, nedostatečné nebo zcela opomenuté implementaci směrnice do našeho právního řádu. Tato povinnost pro ČR vyplývá z práva EU a zřejmě prolamuje princip autonomie moci zákonodárné. Jedná se tak o jedinou výjimku, kdy ČR odpovídá za škodu způsobenou vadnou implementací práva EU.

Odpovědnost za výkon moci zákonodárné je podle Klímy a kol. (2013, s. 21) odpovědnost politická. Tuto odpovědnost charakterizoval jako „politologický, sociologický a i ústavně-právní závazek státu, kdy v systému reprezentativní demokracie fungují určité vztahy, v nichž lid má možnost o konkrétní moci rozhodovat a případně ji kontrolovat“.

2.1.1.2 Moc výkonná

Moc výkonná stejně jako zákonodárná moc je zakotvena v Ústavě České republiky. Do moci výkonné je zahrnut prezident republiky, vláda jako vrcholný orgán moci výkonné, ministerstva a další ústřední správní orgány i místní správní orgány, které mají rozhodovací pravomoci. Dále také právnické osoby či jednotlivci, pokud na základě zákona vykonávají státní správu, ozbrojené a neozbrojené sbory, státní zastupitelství a orgány územní samosprávy. OdpŠk je potřeba také aplikovat na činnost moci výkonné, neboť čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod stát odpovídá za nezákonná rozhodnutí a nesprávný úřední postup všech státních orgánů (Vojtek, 2012, s. 35).

Stejně jako u zákonodárné moci potíže nastává v případě, jedná-li se o akt, který nemá individuální povahu a vztahuje se k neurčitému počtu adresátů. Odlišný názor zaujala soudní praxe, když soud prvního stupně i soud odvolací dospěl k závěru, že se vláda dopustila nesprávného úředního postupu ve vztahu k OdpŠk. Při vydání normativního právního aktu překročila rámeček svého zmocnění. Soudy uvedly, že za nesprávný úřední postup lze obecně považovat každý postup státního či správního orgánu, který při výkonu veřejné moci jedná v rozporu se zákony či zásadami výkonu veřejné moci. V této věci dovolací soud nesdílel názor obou soudů, kdy vydání normativního právního aktu není úředním postupem vlády,

ale výsledkem normotvorné činnosti vlády (rozsudek NS ČR ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2064/2005).

Podle Ústavního soudu ČR vláda nese odpovědnost politickou, nikoliv právní odpovědnost. Soudům tak nepřisluší zasahovat do moci výkonné, pokud je akt vlády v souladu s Ústavou, ústavními zákony a smlouvami podle čl. 10 Ústavy a dalšími zákony (nález ÚS ze dne 25. 8. 1995, č. 271/1995 Sb.).

Vojtek (2012, s. 36) stejně jako shora uvedená judikatura má za to, že vydání normativního právního aktu není úředním postupem vlády. Jde o normotvornou činnost vlády, na kterou nelze pohlížet jako na nesprávný úřední postup nebo na nezákonné rozhodnutí.

Z výše uvedeného vyplývá obtížnost nalezení jednoznačného řešení dané problematiky. Autora této práce vidí rozpor v tom směru, že na jedné straně by měla být dána těmto orgánům určitá nezávislost při výkonu jejich činnosti. Na straně druhé je nutností poskytnout ochranu také jednotlivcům, na kterou tato činnost má největší dopad. Autorka je toho názoru, že nemožnost domáhat se nápravy způsobené tímto zásahem není v souladu s postavením demokratického právního státu.

OdpŠk lze v určitých případech aplikovat na činnost prezidenta republiky. Za nesprávný úřední postup prezidenta republiky byla označena jeho nečinnost. Prezident byl nečinný v tom směru, že nevydal rozhodnutí o návrhu vlády na jmenování do funkce soudce žalobce (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. 30 Co 30/2010).

Podle Sládečka (2013, s. 59-60) vyvolává nejistotu povaha normativních právních aktů, které prezident republiky činí jako vrchní velitel ozbrojených sil. Jde o akty výkonné moci vydávány na základě zákona. Mohlo by se tak jednat formu nařízení. Ústava však k vydávání nařízení zmocňuje pouze vládu. Bude se tak spíše jednat o interní právní akty, na základě kterých se ukládají práva a povinnosti členům ozbrojených sil. Podle OdpŠk bude odpovědnost prezidenta republiky shledána pouze ve výjimečných případech.

2.1.1.3 Moc soudní

Podle čl. 91 odst. 1 Ústavy České republiky tvoří soustavu soudů Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Ústavní soud stojí mimo soustavu soudů jako soudní orgán ochrany ústavnosti. Odpovědnost státu za škodu vzniká pochybením všech jmenovaných soudů.

Podle Vojtka (2012, s. 35) půjde u orgánů moci soudní většinou o odpovědnost státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a v trestním řízení rozhodnutím o vazbě nebo ochranném opatření. Je to z toho důvodu, že rozhodovací činnost je samozřejmě nejčastější náplní soudů. Nesprávný úřední postup je pak uplatňován zejména ve vztahu k nepřiměřené délce soudního řízení.

Vojtek (2012, s. 149-150) dále uvádí, že pro délku soudního řízení nelze obecně stanovit jednotnou lhůtu, neboť každá projednatelná věc je jinak náročná a složitá. Nicméně postupuje se v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti. „Za porušení zásady rychlosti řízení, které je ve svém důsledku nesprávným úředním postupem, lze proto i nadále považovat jen takový postup soudu v řízení, kdy doba jeho průběhu neodpovídá složitosti, skutkové a právní náročnosti projednávané věci a kdy délka řízení tkví v příčinách vycházejících z působení soudu v projednávané věci.“ Stát ovšem neodpovídá za průtahy, které jsou způsobeny účastníkem řízení, ať už jde o nesoučinnost účastníka či záměrné bránění rozhodovací činnosti soudu.

2.1.2 Úřední osoby

Úřední osoby jsou významnou součástí státního orgánu, resp. většinou jde o zaměstnance. Jedná se o osoby, které vykonávají příslušnou úřední činnost ve smyslu úřední činnosti jako profese. Aby se jednalo o odpovědnost státu za škodu způsobenou úřední osobou, musí se bezpodmínečně jednat o škodu, která vznikla v souvislosti s výkonem svěřené státní správy. V ostatních případech úřední osoby odpovídají za škodu podle jiných právních předpisů jako například dle občanského zákoníku (Vojtek, 2012, s. 40).

Vojtek (2012, s. 40-42) uvádí výčet úředních osob, kterými jsou například lesní stráž podle zákona č. 289/2015 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). Dále ředitelé škol podle zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona č. 139/1995 Sb. Podobné postavení má také rybářská stráž podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a stráž přírody podle zákona č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Odpovědnost za škodu nese stát také v souvislosti s plněním úkolů myslivecké stráže podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti a dále o vodní stráž ve smyslu zákona č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství. Úřední osobou je i finanční arbitr, tedy státem zří-

zený orgán, který řeší spory namísto soudů. Stát odpovídá za jeho činnost a jeho postavení a činnost je upravena v zákoně č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi.

OdpŠk uvádí také postavení notářů a soudních exekutorů, kdy podle ust. § 4 OdpŠk jsou úředními osobami a odpovídají za výkon státní správy při sepisování veřejných listin o právních úkonech a také v případech, kdy notáři vykonávají činnost jako soudní komisaři. Dále soudní exekutoři jako úřední osoby provádějí exekuční činnost a řídí se zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. Jak tedy vyplývá z OdpŠk, činnosti notářů a soudních exekutorů jsou úředním postupem.

Jestliže dojde ke vzniku škody při činnostech notářů a soudních exekutorů, pak nastupuje odpovědnost státu podle OdpŠk. Zákon výslovně stanoví, že musí jít právě o škodu vzniklou ve vztahu k výkonu veřejné moci. Pokud však škoda byla způsobena při jiném výkonu, notář či soudní exekutor odpovídá za škodu sám podle notářského řádu či exekučního řádu (Vojtek, 2012, s. 42).

2.1.3 Územní samosprávné celky

Třetím subjektem, který je uveden v OdpŠk jsou územně samosprávné celky. Podle Ústavy České republiky se Česká republika dělí na obce jako základní územní samosprávné celky a kraje jako vyšší územně samosprávné celky (Ústava České republiky, 1993, s. 15). Obce a kraje vykonávají činnost v rámci samosprávné působnosti a také v rámci působnosti přenesené. Pojem přenesená působnost existuje v rámci samosprávy, kdy místní samospráva vykonává zčásti státní správu (Kadeřábková a Peková, 2012, s. 16).

2.1.3.1 Samostatná působnost

Co se týká samosprávné činnosti územně samosprávných celků, tyto vykonávají veřejnou moc, avšak ne přímo státem, ale veřejnoprávními subjekty. Samospráva je nezávislá a nepodřízená státní správě a provádí svoji vlastní činnost dle zákona (Průcha, 2012, s. 12).

Hendrych a kol. (2009, s. 160) stejně jako Kadečka (2003, s. 7-8) uvádí, že samostatnou působností územních samosprávných celků je myšleno samostatné spravování vlastních záležitostí, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Jedná se o výkon samosprávy, kde spadají především záležitosti týkající se života obyvatel na daném území. Vztah mezi státem a územně samosprávným celkem by měl být především subsidiární a kooperativní.

Podle Koudelky (2007, s. 124) není možné jednoznačně vymezit okruh záležitostí, které patří do samostatné působnosti územních celků. Taxativní výčet stanovit nelze z toho důvodu, že zájmy místních samospráv jsou plynulé v čase. Každá společnost se určitým způsobem vyvíjí a objevují se nové či jiné potřeby občanů.

Územně samosprávné celky odpovídají za škodu také při výkonu samosprávy. Nepostupuje se však podle ustanovení týkajících se odpovědnosti státu, ale aplikují se ustanovení OdpŠk s názvem „Odpovědnost územních celků v samostatné působnosti za škodu (hlava druhá, díl druhý tohoto zákona).

2.1.3.2 Přenesená působnost

Podle Vojtka (2012, s. 43) pojem přenesená působnost vyjadřuje „princip, podle něž stát část svých pravomocí při výkonu státní správy zákonem deleguje na jinou veřejnoprávní korporaci a poskytuje k plnění těchto úkolů příspěvek ze státního rozpočtu“.

Přenesenou působností územně samosprávných celků se rozumí výkon státní správy obcemi a kraji. Jde o nepřímý výkon státní správy. Nestátní subjekty vykonávají úkoly, které jim zákon svěřuje. Rozsah výkonu státní správy vykonávané územně samosprávným celkem je stanoven buď přímo v zákoně (podle zákona opatřením státního orgánu) nebo na základě dohody samosprávného celku s jiným samosprávným celkem za situace, že takový postup je podle zákona možný (Kopecký, 2010, s. 191).

Podle Hendrycha a kol. (2009, s. 153) územní samosprávné celky ze svého pohledu vykonávají v přenesené působnosti cizí svěřenou agendu. Oproti tomu z pohledu státu se jedná o nepřímý výkon státní správy.

3 PŘEDPOKLADY A NÁSLEDKY VZNIKU ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU

Než bude pozornost věnována samotným předpokladům zakládající odpovědnost podle OdpŠk, je důležité zmínit skutečnost, že tento zákon vymezuje dvě základní formy objektivní odpovědnosti. Jedná se o odpovědnost za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem.

Objektivní odpovědnost je taková odpovědnost, která nastupuje bez ohledu na zavinění. Tímto se liší od konstrukce obecné odpovědnosti, která je založena zejména na zavinění. Nelze se tak této odpovědnosti zprostit, pokud byly splněny tři podmínky, resp. tři předpoklady. První z nich je existence nezákonného rozhodnutí nebo existence nesprávného úředního postupu, dále vznik škody nebo nemajetkové újmy a příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a škodou či nemajetkovou újmou.

Odpovědnost státu a územně samosprávných celků je založena na objektivním principu a nevyžaduje se zavinění. Sám poškozený musí unést důkazní břemeno tím, že musí prokázat, že skutečně došlo ke splnění všech shora uvedených podmínek. Je tak zcela na poškozeném, aby uvedl a předložil důkazy, které zakládají odpovědnost státu či územně samosprávného celku (Vojtek, 2012, s. 61-62).

3.1 Nezáonné rozhodnutí

Přesnou definici nezákonného rozhodnutí zákon výslovně neuvádí. Podle Matese a Severy (2014, s. 40) je považováno nezákonné rozhodnutí za takové rozhodnutí, které je v rozporu se zákonem nebo rozhodnutí bylo vydáno v řízení, které bylo postižené vážnými procesními vadami.

Švestka, Dvořák a kol. (2009, s. 479) uvádí, že Odpšk nepodává žádný negativní výčet nezákonných rozhodnutí. Dodává, že „není rozhodné, jde-li o rozhodnutí ve věci samé anebo o rozhodnutí procesní povahy, pokud ovšem toto rozhodnutí procesní povahy našlo svůj výraz ve vydaném rozhodnutí“. S tímto názorem se ztotožnil také Vojtek (2012, s. 39-40), který uvádí, že z Odpšk je nutno dovozovat, že se jedná o jakákoliv rozhodnutí i procesního charakteru, která jsou vydávána v průběhu celého řízení.

Podle ust. 5 písm. a) Odpšk „stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním“. Podle

ust. § 19 písm. a) OdpŠk územní samosprávné celky „v samostatné působnosti odpovídají za škodu, kterou způsobily při výkonu veřejné správy nezákonným rozhodnutím“.

Kolba a Šuláková (2014, s. 116-117) pokládají otázku, zda může stát odpovídat i za nezákonné rozhodnutí Ústavního soudu ČR. Podle ust. § 5 písm. a) OdpŠk řízení před Ústavním soudem ČR nespadá do žádného z uvedených řízení, neboť Ústavní soud stojí mimo soustavu soudů. Ústavní soud vykonává ochranu ústavnosti. Odpověď je uvedena v ust. § 1 odst. 1 OdpŠk, podle kterého stát odpovídá za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, kdy součástí je i rozhodovací činnost Ústavního soudu ČR.

Lze konstatovat, že OdpŠk podává určité vymezení nezákonného rozhodnutí. Podle ust. § 8 odst. 1 OdpŠk lze „nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem“.

Podle Kolby a Šulákové (2014, s. 118) z tohoto ustanovení (§ 8 OdpŠk) jasně vyplývá podmínka právní moci rozhodnutí. Z rozhodovací praxe je zřejmé, že pokud není rozhodnutí v právní moci, je měnitelné na základě včasných řádných opravných prostředků a rozhodnutí dosud není vykonatelné. Jakmile rozhodnutí nabude právní moci, je platné a nelze jej napadnout opravným prostředkem. Pravomocným rozhodnutím se zpravidla řízení končí. Dané rozhodnutí upravuje práva a povinnosti účastníků a právě v tomto momentě může účastníkům vzniknout majetková či nemajetková škoda, resp. újma. Existuje zde výjimka, a to u předběžně vykonatelných rozhodnutí, tzn. u rozhodnutí, které jsou již vykonatelné, ale dosud nejsou pravomocné. Jedná se spíše o rozhodnutí, resp. usnesení soudů a správních orgánů.

Samotná právní moc, případně předběžně vykonatelné rozhodnutí nezakládá vznik odpovědnosti za škodu podle OdpŠk. Musí být splněny další podmínky, aby rozhodnutí mohlo založit odpovědnost podle OdpŠk. Těmito podmínkami jsou a) rozhodnutí musí být výsledkem realizace veřejné moci, b) rozhodnutí bylo jako nezákonné změněno či zrušeno a c) poškozený vyčerpal všechny opravné prostředky (řádné i mimořádné) k jeho nápravě (Kolba a Šuláková, 2014, s. 119).

OdpŠk dále stanoví (§ 8 odst. 2), že „byla-li škoda způsobena nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc, lze nárok uplatnit i tehdy, pokud rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno na základě řádného opravného prostředku“.

Pokud se týká zrušení vydaného pravomocného rozhodnutí, v občanském soudním řízení lze zrušit pravomocné rozhodnutí na základě podaného dovolání či žaloby pro zmatečnost.

V trestním řízení také na základě dovolání a žalobou na obnovu řízení a dále na základě stížnosti pro porušení zákona. O odpovědnost za škodu způsobenou rozhodnutím vydaným v trestním řízení půjde ve vztahu k vydanému rozhodnutí o vazbě, trestu a ochranném opatření. V rámci soudního řízení správního pak správní soud může pravomocné rozhodnutí zrušit v řízení o žalobě proti rozhodnutím vydaným ve veřejné správě orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, fyzickou i právnickou osobou i jiným orgánem, kde subjekty rozhodovaly v oblasti veřejné správy (Vojtek, 2012, s. 94-95).

Z hlediska uplatňování nároku na náhradu škody z nezákonného rozhodnutí je oprávněným subjektem poškozený. Poškozený, který se domáhá nároku na náhradu škody, se stává účastníkem řízení (§ 7 OdpŠk).

3.2 Nesprávný úřední postup

Pojem nesprávný úřední postup nemá jednotnou definici a v zákoně tento pojem není blíže definován. Pouze ust. § 13 odst. 1 OdpŠk nám říká, že „nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě“. Pokud není uvedena jednoznačně lhůta, vydá se rozhodnutí ve lhůtě „přiměřené“. Stanovené, resp. přiměřené lhůty platí taktéž pro odpovědnost územně samosprávných celků v ust. § 22 odst. 1 OdpŠk. Pokud byla subjektu způsobena škoda nesprávným úředním postupem, má právo na náhradu škody (§ 13 odst. 2 a § 22 odst. 2 OdpŠk).

Z této skutečnosti vyplývá, že pojem „nesprávný postup“ je pojmem širokým a obecně ho lze chápat jako neúčelný či dokonce nevhodný. Nesprávný postup musí být zejména postupem úředním, tzn. musí jít o takový postup, který přímo souvisí s realizací určité veřejnoprávní působnosti autoritativní povahy. Může jít o výkon práv nebo plnění povinnosti (Hendrych a kol., 2006, s. 650).

Ústavní soud ČR vymezil pojem nesprávného úředního postupu jako „každý postup orgánu veřejné moci, který při jejím výkonu postupuje v rozporu s obecně závaznými právními předpisy či v rozporu se zásadami jejího výkonu“ (nález pléna ÚS ze dne 8. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 36/08).

Každé konání, resp. nekonání orgánů veřejné moci „při výkonu veřejné moci, které není rozhodnutím a ani takovým úředním postupem není rozhodnutí podmíněno (ovlivněno), a které je v rozporu s právním řádem České republiky“ považují Kolba a Šuláková (2014, s. 71) za nesprávný úřední postup.

Vojtek (2012, s. 63) má za nesprávný úřední postup porušení pravidel předepsaných právními normami orgánem veřejné moci při jeho činnosti včetně činnosti rozhodovací, avšak neodrazí se v obsahu vydaného rozhodnutí. Za nesprávný úřední postup má také nevydání nebo opožděné vydání rozhodnutí.

Autorka této práce má za to, že obecně ve většině případů se za nesprávný úřední postup považuje nepřiměřená délka řízení či průtahy. V našem právním systému se čím dál více setkáváme s pojmem nečinnosti orgánů veřejné správy. Veškerá nečinnost úřadů je zcela nežádoucí jev. Od veřejné správy se čeká právě aktivní činnost. Pojem nečinnost veřejné správy je úzce spjat s rozhodováním bez zbytečného odkladu a ve stanovené lhůtě. Opatření proti nečinnosti správních orgánů poskytuje správní řád (§ 80 správního řádu).

Podle Horzinkové a Pokorného (2015, s. 192 a násl.) správní řád tvoří základ pro správní soudnictví. Účastníkům řízení a dalším dotčeným osobám se poskytuje ochrana proti nečinnosti správních úřadů z moci úřední nebo dle žádosti zúčastněných osob. Ochrana proti nečinnosti se vztahuje zejména na správní řízení v prvním stupni. Co se týče druhého stupně správního řízení, jde o odvolací řízení v souvislosti s nečinností při rozhodování o mimořádných opravných prostředcích.

Ust. § 71 správního řádu stanoví zákonnou úpravu lhůt v oblasti činnosti veřejných orgánů. Účastníkům řízení dává pocit jistoty, že jejich věc bude vyřízena v určité době. Správní orgán nejprve musí zhodnotit, zda se jedná o jednodušší případ či případ složitější. V jednouchých věcech se zpravidla vydává rozhodnutí bez zbytečného odkladu či neprodleně. Jedná se o neurčité pojmy, které přesně nedefinují konkrétní lhůtu pro vydání rozhodnutí. Jednoduchými věcmi jsou myšlena taková řízení, kde lze rozhodnout ihned na základě listinných důkazů předložených účastníkem řízení a u kterých není třeba ověřovat platnost dokumentu. Pokud nelze vydat rozhodnutí bezodkladně, je správní orgán povinen vydat rozhodnutí ve lhůtě nejpozději do 30 dnů ode dne zahájení řízení, pokud nestanoví zvláštní předpis jinak. Pokud jde o věc složitou a je na místě nařídit ústní jednání, předvolat svědky a další účastníky, je nutné přičíst další lhůtu 30 dnů.

Kolba a Šuláková (2014, s. 87) považují za kritéria pro určení přiměřené délky řízení především celkovou složitost případu, chování poškozeného, postup příslušných orgánů a význam řízení pro poškozeného.

Za nesprávný úřední postup lze považovat také poškození věci v době, kdy ji správní orgán vlastníkovu odebral. Stát například odpovídá za škodu na věci, která byla poškozena při

zajištění věci celním úřadem. Celní úřad je tak povinen vrátit věc ve stavu, v jakém byla přijata. Úřad tak musí zajistit odpovídající uskladnění věci (Vojtek, 2012, s. 152-153).

Vojtek (2012, s. 153-154) stejně jako Kolba a Šuláková (2014, s. 104) uvádí, že za nesprávný úřední postup je považováno vyznačení doložky právní moci na dosud nepravomocné rozhodnutí.

Dále Kolba a Šuláková (2014, s. 104-110) za nesprávný úřední postup považují propadnutí předmětu státního, chybné účetnictví v soudním řízení, které má vliv na samotné rozhodnutí. Dále odběr vzorku DNA provedený v rozporu s právními předpisy v případě, kdy by došlo v přímé souvislosti k újmě. Za nesprávný úřední postup dále považují i nesprávné poučení ve správním řízení, nesprávné poučení o odvolání.

Podle Matese a Severy (2014, s. 54-55) nesprávný úřední postup není rozhodovací proces, který se projeví ve vydaném rozhodnutí. Proti tomuto je potřeba uplatnit obecné procesní obrany. Za nesprávný úřední postup nelze považovat ani právní názor daného orgánu, který ve věci rozhoduje, a to i za situace, kdy tento názor byl později označen jako nesprávný. Nicméně tento nesprávný právní názor se může po přezkumu projevit jako nezákonné rozhodnutí. Dále subjekt nemá nárok na náhradu škody v případě škody způsobené nečinností orgánů v trestním řízení, kdy rozhodnutím došlo k odložení trestního řízení.

Není možné požadovat náhradu škody za újmu vzniklou vlivem inflace za situace, kdy si daný subjekt (poškozený) může vlivem průtahů v řízení pořídit menší objem hmotných předmětů než v řízení bez průtahů. Nelze považovat za škodu tento domnělý rozdíl, protože nevychází z újmy vyjádřené v penězích, ale z přepočtu finančních prostředků na hmotné předměty a zpět na finanční prostředky. Tato skutečnost neodpovídá skutečné škodě v souladu s hmotným právem, právní teorií a soudní praxí (Vojtek, 2012, s. 151). Judikatura nejen vyšších soudů řeší otázky mnoha forem nesprávného úředního postupu.

3.3 Vzniklá škoda

Jednou z podmínek pro vznik odpovědnosti za škodu je vznik samotné škody. OdpšK neobsahuje zvláštní úpravu, která by vymezovala pojem „škoda“. Při pojmovém určení škody je nutno vycházet z ustanovení občanského zákoníku. „Škodou zákon míní újmu, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (spočívá ve zmenšení jeho majetkového stavu) a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především penězi“. Poškozenému se hradí

skutečná škoda a ušlý zisk. Dalo by se říci, že obě formy škody jsou rovnocenné a na sobě nezávislé. (Vojtek, 2012, s. 64).

Co je skutečná škoda? Švestka, Dvořák a kol. (2009, s. 400) uvádějí, že skutečnou škodou je myšlena újma dopadající na majetkový stav poškozeného. Jde o faktický úbytek majetku poškozeného. Skutečnou škodu představují majetkové hodnoty, které již vznikly a takové majetkové hodnoty, které bude nutno ze strany poškozeného vynaložit s cílem uvedení v předešlý stav.

Ušlým ziskem se rozumí to, co poškozenému ušlo. Jde taktéž o majetkovou hodnotu, která je vyjádřitelná v penězích. Od skutečné škody se liší v tom směru, že v důsledku škodné události nedojde k očekávanému rozšíření majetku poškozeného. Předpokládá se, že rozšíření majetku mohl poškozený doložitelným způsobem očekávat se zřetelem k obvyklému chodu věcí (Švestka, Dvořák a kol., 2009, s. 400).

Co se týče uplatnění nároku na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem, je nutno uvést, že škoda musí vzniknout nejpozději v době, kdy o této rozhoduje soud. V opačném případě jde o nárok předčasný a soudy takovouto žalobu zamítají. Je důležité zmínit, že žaloba na náhradu škody může být podána později opětovně. V tomto případě nepůjde o překážku věci pravomocně rozsouzené (*rei iudicatae*). Uplatnit nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem i nezákonným rozhodnutím může poškozený úspěšně uplatnit i vůči státu. Nicméně pouze za situace, že poškozený se již nemůže úspěšně domoci uspokojení pohledávky vůči dlužníkovi. Jde například o případ tzv. ztráty pohledávky pro průtahy v řízení či pochybení při provádění výkonu rozhodnutí (Vojtek, 2012, s. 64).

3.4 Nemajetková újma

Podle Kolby a Šulákové (2014, s. 39) je důležité striktně oddělovat pojmy škoda a újma. Škoda je újmou způsobenou na majetku poškozeného. Nemajetková újma je pak škoda na jiných právech poškozeného. Nemajetková újma je taktéž označována jako škoda morální či imateriální. Je nahrazována formou zadostiučinění, resp. satisfakce.

V OdpŠk se setkáváme také s pojmem „nemajetková újma“. Například v § 1 odst. 3 OdpŠk je tento pojem uveden. Stát a územně samosprávné celky mají povinnost hradit vedle majetkové škody způsobené při výkonu veřejné moci také nemajetkovou, resp. nehmotnou újmu dle zákona. Samotný zákonodárce tyto dva pojmy nijak zvlášť nerozlišuje, když

v OdpšK se mluví souhrnně o škodě. Povětšinou se v zákoně setkáváme obecně s pojmem škoda (majetková škoda i nemajetková škoda, tedy újma).

Podle Vojtka (2012, s. 18) je nehmotná újma vyčleněna vedle škody jako takové, tedy vedle škody hmotné. Nicméně ustanovení zákona upravujícího náhradu škody se vztahují i k nehmotné újmě, a to v celém rozsahu.

Nemajetková újma je újma na osobních právech poškozeného či osobě samotné. Většinou se nemajetková újma týká fyzických osob, ale za určitých okolností může být způsobena i právnickým osobám (Novotný, Koukal a Zahořová, 2014, s. 20). Nemajetkové újmě právnických osob se autorka nebude blíže zabývat, zejména s ohledem na rozsah práce.

Vznik nemajetkové újmy může výrazným způsobem poškozeného poznamenat. Jde o poškození nemajetkové povahy v podobě ztráty duševní pohody či klidu. Veškerá nemajetková újma může být považována za nějaký strach či ztrátu štěstí. V občanskoprávní rovině je za nemajetkovou újmu považována ztráta vyplývající z osobních práv, fyzických nepříjemností a nepohodlí, ztráty pověsti, duševního napětí a smrti (Harder, 2010, s. 83).

Institut nemajetkové újmy byl zaveden hlavně z důvodu stále rostoucích případů soudních řízení, které trvají nepřiměřeně dlouhou dobu. Požadavek pro nastolení prostředku nápravy nepřiměřené délky řízení vyřkl Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku ve věci Hartman proti České republice ze dne 10. července 2013. Institut nemajetkové újmy tak musí korespondovat s povinností plnit závazky, které České republice přímo vyplývají z čl. 13 Evropské úmluvy o lidských právech. Nemajetková újma může vzniknout nejen v případech nepřiměřené délky soudních řízení, ale také v jiných případech nesprávného úředního postupu. Vznik nemajetkové újmy je dále možný v případech vydání nezákonného rozhodnutí (Vojtek, 2012, s. 18).

Podle Kolby a Šulákové (2014, s. 41) je nemajetková újma špatně zkoumatelná a obtížně se popisuje, neboť nejde tak jednoduše vyjádřit v penězích (na rozdíl od škody majetkové). V případě náhrady nemajetkové újmy je složitější určit velikost újmy a také určit spravedlivou náhradu újmu.

3.5 Příčinná souvislost

Poslední podmínkou odpovědnosti podle OdpšK je vztah příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím, nesprávným úředním postupem a obecně škodou.

Stát nebo územně samosprávný celek má povinnost nahradit vzniklou škodu či nemajetkovou újmu poškozenému za situace, kdy tento vznik je podmíněn existencí příčinné souvislosti mezi vzniklou škodou a nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem (Mates a Severa, 2014, s. 123).

Vojtek (2012, s. 66) uvádí, že musí být „doloženo, že nebyl nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu, ke škodě by nedošlo“. Pokud by byl příčinou vzniku jiný fakt, odpovědnost státu nebo územně samosprávného celku by v daném případě nenastala.

Příčinnou škody může být pouze okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl. „Přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu podstatnou. Je-li příčin více, působí z časového hlediska buď souběžně, anebo následně, aniž se časově překrývají; v takovém případě je pro existenci příčinné souvislosti nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke vzniku škody natolik propojen (prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta postupně příčinu další), že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku“ (Vojtek, 2012, s. 66).

Vojtek (2012, s. 66) dále uvádí, že příčinná souvislost musí existovat právě mezi škodou a nezákonným zrušeným rozhodnutím. Právě tak se poškozený může domáhat náhrady škody u státu nebo územně samosprávného celku. Příčinná souvislost nesmí korelovat s rozhodnutím, kterým bylo vadné rozhodnutí zrušeno. V tomto případě lze uvést příklad, kdy bylo zrušeno rozhodnutí o schválení výrobku do oběhu pro nezákonnost. Žalobkyně pozbyla oprávnění, které jí získala a vznikla jí škoda v podobě ušlého zisku z prodeje výrobků. Nicméně v tomto případě škoda nevznikla v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím, ale v souvislosti s rozhodnutím, které zrušilo nezákonné rozhodnutí a napravilo tak nepříznivý stav.

3.6 Uplatnění práva na náhradu škody

Ust. § 14 odst. 1 OdpŠk uvádí, že nárok na náhradu škody vůči státu se nejdříve uplatní u úřadu uvedeného v ust. § 6 téhož zákona. OdpŠk (§ 6 odst. 2 až 5) určuje několik variant, kdy budou za stát jednat různé orgány, resp. úřady. Jedná se o ministerstva a jiné ústřední správní orgány. Jde zejména o Ministerstvo spravedlnosti, pokud vznikla škoda v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení a dále v případech, kdy byla způsobena

škoda notářem či soudním exekutorem. Dále jde o jiný příslušný úřad, kde došlo ke škodě v odvětví státní správy a v takových případech, kde došlo k nezákonnému rozhodnutí. Pokud není možno takový úřad stanovit, jedná za stát Ministerstvo financí. V situacích, kdy došlo k pochybení ze strany České národní banky nebo Nejvyššího kontrolního úřadu, jednají za stát tyto úřady.

Cílem ust. § 6 OdpŠk je především snaha zamezit zbytečnému sporu před soudem. Pokud ústřední orgán nárok na náhradu škody shledá důvodným, poškozenému jej přizná. Pokud poškozený žádá nárok u nepříslušného ústředního správního orgánu, je tento orgán povinen žádost postoupit příslušnému orgánu. Účinky nároku jsou zachovány a neprodlužuje se lhůta šesti měsíců pro vyřízení dané věci ústředním orgánem. Uvedené ustanovení pro předběžné projednání nároku se nevztahuje na uplatnění nároku pro odpovědnost územně samosprávných celků v samostatné působnosti (Vojtek, 2012, s. 183-185).

Podle ust. § 14 odst. 3 OdpŠk je předběžné projednání nároku na náhradu škody u ústředního orgánu zákonnou podmínkou. Tento nárok nelze bez této podmínky uplatnit před soudem.

Podle Vojtka (2012, s. 185-186) nejde o podmínku absolutní. „Předběžné projednání není hmotněprávní podmínkou úspěšnosti žaloby“ a „nesplnění uvedené podmínky není důvodem k věcnému rozhodnutí tak, že by žaloba byla z tohoto důvodu zamítnuta“.

Mates a Severa (2014, s. 133) považují uplatnění nároku na náhradu škody u ústředního orgánu za pozitivní. Není totiž potřeba zahajovat žádné formální řízení. Ústřední orgán vystupuje jako rovnoprávný subjekt. Nejsou stanoveny ani žádné povinné náležitosti podání, kterým poškozený svůj nárok uplatní. Ovšem žádost by měla obsahovat přesný popis skutečnosti, ve které poškozený spatřuje pochybení ze strany státu, popis škody a také tvrzení příčinné souvislosti. Poškozený by měl také ve své žádosti uvést přesné vyčíslení požadované náhrady za vzniklou škodu.

V ust. § 27 až 31a OdpŠk je upraven způsob a rozsah náhrady škody. Nahrazuje se vzniklá škoda a ušlý zisk. Tento zákon stanoví, že pro obecné definování pojmů skutečné škody a ušlého zisku a rozsahu jejich náhrady se použije občanský zákoník a jeho příslušná ustanovení. Dále ust. § 28 až 30 OdpŠk se použijí za situace, kdy ušlý zisk spočívá ve ztrátě na výdělku.

Vymáhání nároku na náhradu škody prostřednictvím soudů má být nejzazším řešením. Náhrady škody se poškozený může domáhat u soudu pouze tehdy, pokud do šesti měsíců

ode dne uplatnění tohoto práva nebyl u ústředního orgánu zcela uspokojen. Lhůta šesti měsíců musí být zachována v případě, kdy ústřední úřad sdělí své negativní stanovisko. Po marném uplynutí lhůty šesti měsíců je závazek splatný a poškozený má nárok na úrok z prodlení. Podáním žaloby u okresního soudu se poškozený může domáhat svého práva. Soud na základě uvedených skutečností a předložených listinných důkazů přiznává nárok na náhradu škody a zároveň prohlásí, že postup orgánu je nesprávný. V opačném případě soud žalobu jako nedůvodnou zamítne. Soud také žalobu zamítne i v případě uplatnění námitky promlčení. (Vojtek, 2012, s. 187-191).

3.7 Zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu

Odpštk stanoví poměrně nový institut náhrady nemajetkové újmy (§ 31a). Za nemajetkovou újmu stát rovněž odpovídá podle tohoto zákona. Tento institut směřuje zejména do oblasti nesprávného úředního postupu, který se týká průtahů soudních a správních řízení. Vydání nezákonného rozhodnutí o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nepřiměřené průtahy v řízení mohou znamenat významný zásah do lidských práv v negativním slova smyslu. Průtahy v řízení mohou poškozenému přinést dlouhodobou nejistotu ve věci, o které je rozhodováno. Je nepochybné, že výkon vazby či trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření je spojen se zásahem do lidské svobody. V tomto směru zákon stanoví tzv. přiměřené zadostiučinění. Tento nárok není podmíněn tím, že by poškozené osobě musela vzniknout zároveň majetková újma. (Vojtek, 2012, s. 282).

Zadostiučinění za nemajetkovou újmu je institutem kompenzačním a přísluší dané osobě, které má vyvážit a zmírnit vzniklou újmu. Satisfakce se poskytne ve finančních prostředcích, pokud nešlo nemajetkovou újmu nahradit jinak. Podání žádosti o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za újmu obsahuje požadavek na zaplacení finanční částky a také morální odškodnění za nesprávný úřední postup konstatováním, že došlo k porušení práva (Lobotka, 2016).

Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění je důležité přihlížet především k celkové délce řízení, složitosti případu, jednání poškozeného a také k významu předmětu řízení pro poškozeného. Tento výčet je pouze demonstrativní, a pokud vyvstanou jiné okolnosti týkající se přiznání práva na zadostiučinění, může být k těmto okolnostem také přihlédnuto (Nedbálek, 2015).

3.8 Promlčecí lhůty

V OdpŠk (§ 32 až 35) jsou výslovně uvedeny promlčecí doby vztahující se k nároku na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem. Pokud poškozený neuplatní své právo podáním žaloby v uvedené promlčecí lhůtě u soudu a dále pokud stát vznese námitku promlčení, zaniká poškozenému nárok na náhradu škody dle OdpŠk. Právo samotné nezaniká, nadále trvá, avšak není nadále vynutitelné.

Podle Vojtka (2012, s. 320-324) mají promlčecí lhůty motivovat poškozeného k tomu, aby uplatnil své subjektivní právo včas. Subjektivní promlčecí doba pro uplatnění nároku na náhradu majetkové škody činí tři roky. Jedná se o stejnou obecnou promlčecí dobu dle občanského zákoníku. Co se týče škody způsobené nesprávným předním postupem, promlčecí lhůta začíná běžet od doby, kdy se poškozený o majetkové škodě dozvěděl. U majetkové škody způsobené nezákonným rozhodnutím začíná promlčecí doba běžet zrušením nebo změněním rozhodnutí pro nezákonnost. Nicméně tento nárok lze uplatnit nejpozději do deseti let od doručení nezákonného rozhodnutí. V tomto směru se jedná o objektivní promlčecí dobu.

OdpŠk (§ 32 odst. 3) stanovuje promlčecí lhůty nároku na náhradu nemajetkové újmy, kdy „podle tohoto zákona se promlčí za šest měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen“. Jedná se o dvě nezávislé promlčecí lhůty. Šestiměsíční subjektivní doba se váže na vědomost poškozeného o majetkové újmě. Desetiletá objektivní doba počíná běžet od momentu, kdy došlo k nezákonnému rozhodnutí nebo nesprávnému úřednímu postupu (Vojtek, 2012, s. 325).

3.9 Regresní úhrady

Zákonná úprava regresní úhrady je uvedena v § 16 až 18 OdpŠk a dále v § 23 až 24 OdpŠk, jedná-li se o odpovědnost územně samosprávných celků v samostatné působnosti. Regresní úhrada bude poskytnuta pouze tehdy, pokud byla škoda způsobena nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a také, pokud byla škoda skutečně uhrazena.

„Smyslem regresní úhrady je podle důvodové zprávy zajistit, aby důsledky škody či nemajetkové újmy dopadly na ty subjekty, jež ji skutečně způsobily svou činností, ačkoli poško-

zenému škodu nahradil či zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu v penězích poskytl stát, který za ni podle právní úpravy odpovídá“ (Vojtek, 2012, s. 202).

Základní funkcí regresní úhrady je zejména to, aby osoby vykonávající veřejnou moc byly za tento výkon odpovědny a řádně prováděly výkon veřejné moci (Mates a Severa, 2014, s. 148).

3.9.1 Nárok státu na regresní úhradu

Odpšková poskytuje státu možnost požadovat regresní úhradu. Stát má nárok na regresní úhradu vůči úředním osobám, územním samosprávným celkům a dále vůči osobám, které se na vzniku škody podílely. Úřední osoby a územní samosprávné celky, které jednájí v souvislosti s výkonem státní správy, neodpovídají přímo za škodu. Jde o státní moc, kterou stát uplatňuje prostřednictvím svých subjektů. Odpovědnost v tomto případě nese stát. Pokud stát uhradí vzniklou škodu, může se dále domáhat po úředních osobách a územních samosprávných celcích regresní úhrady (Vojtek, 2012, s. 202-203).

Podle Matese a Severy (2014, s. 150) je tzv. regres oprávněním, nikoliv povinností. Státu se tak dává prostor pro to, aby se sám rozhodl, zda tohoto práva využije či nikoliv. Dle ust. § 17 Odpšková je uvedena regresní úhrada týkající se konkrétních zaměstnanců a funkcionářů. Byla-li ze strany státu nahrazena škoda či poskytnuto zadostiučinění za nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu od všech, kteří se na vydání nezákonného rozhodnutí či nesprávným úředním postupem podíleli. V tomto směru musí být splněna podmínka oprávněnosti daných osob k vydání rozhodnutí či úřednímu postupu. V opačném případě je nutností uplatnit případnou náhradu škody či nemajetkovou újmu podle občanského zákoníku.

Podle ust. § 18 odst. 1 Odpšková může stát regresní úhradu požadovat úspěšně pouze za situace, byla-li zaviněna porušením právní povinnosti. Odpšková tak nevyžaduje konkrétní formu zavinění a postačí tak zavinění ve formě nevědomé nedbalosti. Odpšková (§ 18 odst. 2) uvádí, že „zavinění je povinen prokázat ten, kdo uplatňuje nárok na regresní úhradu“.

3.9.2 Nárok územního celku na regresní úhradu

Vedle státu může uplatňovat regresní úhradu i územně samosprávný celek. Podle Vojtka (2012, s. 222-223) má právo na regresní úhradu územní samosprávný celek vůči státu a dalším osobám, které se podílejí na vzniku škody. „Zcela specifickou regresní úhradu, a to vůči státu či kraji, přiznává toto ustanovení (§ 23 Odpšková) územnímu samosprávnému cel-

ku, který způsobil a poškozenému nahradil škodu či nemajetkovou újmu při výkonu pravomocí svěřených mu v rámci samostatné působnosti tím, že vydal nezákonné rozhodnutí, neboť byl vázán nesprávným právním názorem příslušného orgánu vysloveným v rozhodnutí, jímž zrušil původní zákonné rozhodnutí územního celku“.

Regresní úhrada územního celku je limitována, na rozdíl od státu. U osob, které způsobilý odpovědnost státu za škodu a jsou v pracovněprávním, služebním či obdobném poměru, je výše regresu omezena na částku odpovídající čtyřnásobku jejich průměrného měsíčního výdělku v případě nedbalostního jednání. Může být požadována také náhrada ušlého zisku. Nicméně je možné se dožadovat regresu v plné výši za situace, kdy byla způsobena úmyslná škoda v opilosti nebo při zneužití jiných návykových látek. Dále pokud je regres uplatňován vůči osobě vykonávající pravomoci (osoba byla do funkce zvolena či jmenována) nesmí regresní úhrada překročit jednu šestinu částky, která byla zaplácena poškozenému, maximálně však co do částky 5.000 Kč. Omezení však neplatí, pokud je škoda způsobena úmyslně. Po soudcích či státních zástupcích lze požadovat regresní úhradu pouze v případě, kdy byla jejich vina spočívající v nesprávném úředním postupu či vydání nezákonného rozhodnutí prokázána v kárném či trestním řízení (Vojtek, 2012, s. 206-207; Mates a Severa, 2014, s. 151).

3.10 Náklady řízení

Odpškk obsahuje i zvláštní ustanovení o nákladech řízení (§ 31). Poškozený má nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů, které vynaložil na zrušení či změnu nezákonného rozhodnutí nebo na sjednání nápravy nesprávného úředního postupu.

Co konkrétně náklady řízení jsou, zákon výslovně neuvádí. Je nutno vycházet z jednotlivých procesních předpisů. V občanském soudním řízení je například uvedeno, že každý účastník řízení si platí své náklady řízení, které mu vznikly. Za náklady řízení lze považovat odměnu za právní zastoupení, hotové výdaje účastníků a jejich ušlý výdělek a také náklady na důkazy (Vojtek, 2012, s. 270-271).

Pod pojmem hotové výdaje si lze představit zejména účast na soudním jednání. Účastník si musí platit náklady na dopravu k soudu a zpět. Za hotové výdaje se dá považovat i náklady na nocleh a stravu, nicméně musí se jednat o náklady účelně vynaložené. Hotové výdaje jsou také náklady na poštovné a další komunikaci se soudem či jiným orgánem. Dalšími hotovými výdaji jsou náklady na provedení důkazů spočívající ve svědečném, znalečném,

úhradě za vydání potvrzení nebo za odborné vyjádření či posouzení. Je potřeba rozlišovat placení nákladů řízení a hrazení nákladů řízení. O náhradě nákladů řízení se rozhoduje v konečném rozhodnutí ve věci. V občanskoprávním řízení je hlavní zásadou týkající se nákladů řízení úspěch ve věci (Vojtek, 2012, s. 270-271).

Podle Vojtka (2012, s. 272) v soudním řízení správním jsou „náklady řízení zejména hotové výdaje účastníků a jejich zástupců, soudní poplatky, ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, náklady spojené s dokazováním, odměna zástupce, jeho hotové výdaje a tlumočné“. Pokud má účastník řízení advokáta, který je plátcem daně z přidané hodnoty, je nutné také tuto daň připočíst k nákladům řízení. Stejně jako v občanskoprávním řízení si každý účastník platí náklady své a svého právního zástupce.

Ve správním řízení si každý platí své náklady sám. Náhradu nákladů řízení lze přiznat pouze ve výjimečných případech, kde účastník, příp. jiná osoba způsobila zbytečné náklady. Tuto povinnost k náhradě nákladů řízení stanoví správní orgán (Vojtek, 2012, s. 272).

Součástí nákladů řízení se stávají i náklady zastoupení, které zahrnují účelně vynaložené hotové výdaje a odměnu za zastupování. Náklady zastoupení se určují podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb. Jedná se o tzv. advokátní tarif. Tento advokátní tarif se použije pouze při mimosmluvní odměně advokáta. Pokud má soud přiznat náklady řízení, musí jít pouze o účelně vynaložené náklady (Červená, 1998, s. 38).

OdpŠk (§ 31 odst. 4) odmítl právo na náhradu nákladů spojených se zastoupením, které poškozenému vznikly v rámci uplatněného nároku u příslušného úřadu. V tomto případě se totiž nejedná o řízení jako takové. Projednání nároku na náhradu škodu před úřadem je neformálním jednáním, jak bylo uvedeno v podkapitole 3.6 této práce.

4 SOUDNÍ PŘEZKUM ROZHODNUTÍ

Právo na soudní ochranu je zakotveno v čl. 7 Ústavy České republiky. „Základní práva a svobody jsou pod ochranou moci soudní“ (Ústava České republiky, 1993, s. 7).

Na soudní přezkum a spravedlivý soudní proces má každý právo. Základem práva na spravedlivý proces je především právo na přístup k soudu, dále právo hmotné a procesní, tedy zákonem stanovená práva a povinnosti a upravený postup soudů. Další klíčovou složkou práva na spravedlivý proces je spravedlivé rozhodování a efektivní prostředky nápravy (Duda a Pušová, © 2015).

Sládeček (2013, s. 360) se s pojmem „spravedlivý proces“ neztotožňuje. Uvádí, že vhodnějším termínem je „řádný proces“. Pokud by šlo o spravedlivý proces, všem účastníkům by soud musel vyhovět. V soudnictví nelze spravedlnost zaručit, neboť na jedné straně stojí navrhovatel, který se domáhá svého práva u soudu a na straně druhé je subjekt, který porušil určitá práva.

Soudnímu přezkumu podléhají pouze soudní rozhodnutí. Pokud s vydaným rozhodnutím soudu prvního stupně účastníci nesouhlasí, mají možnost podat odvolání proti vydanému rozhodnutí. Soudní přezkum se odehrává v prvním a druhém stupni řízení, přičemž praktická část práce se zaměřuje na analýzu dovolání NS a nálezů Ústavního soudu. Z toho důvodu se teoretická část dále zabývá podrobnějším vymezením těchto dvou institutů.

4.1 Dovolání

Podaným dovoláním k Nejvyššímu soudu se dotčený subjekt domáhá změny pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu. Jedná se o mimořádný opravný prostředek, kterým lze napadnout rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí. Tento prostředek slouží k tomu, aby se sjednotila judikatura, napravovaly se excesy z ustálené rozhodovací praxe a řešily se v nejvyšší instanci dosud neřešené hmotněprávní a procesní mimořádnosti. Nejvyšší soud přezkoumává rozhodnutí odvolacího soudu včetně rozhodnutí soudu prvního stupně.

Nejvyšší soud ČR sídlící v Brně rozhoduje o dovoláních v senátech. Jednotlivý senát je složen z předsedy senátu a dvou soudců. V případě vydaného rozhodnutí Nejvyššího soudu žádné opravné prostředky nejsou přípustné.

4.1.1 Objektivní podmínky přípustnosti dovolání

Vzhledem k tomu, že dovolání je mimořádným opravným prostředkem, jsou na něj klade-ny větší požadavky než na řádné opravné prostředky. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“) v ust. § 236 a násl. stanovuje objektivní a subjektivní podmínky přípustnosti dovolání. Dovoláním lze napadnout pouze pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu. Dále dovolání je přípustné pouze tehdy, pokud to zákon připouští. Například podle o. s. ř. není dovolání přípustné ve věcech rodinného práva, vyjma manželského majetkového práva. Další objektivní podmínkou přípustnosti dovolání je dodržení zákonem stanovené lhůty, která činí dva měsíce od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. O jeden měsíc lze dovolací lhůtu prodloužit, neobsahuje-li rozhodnutí odvolacího soudu poučení o dovolání či obsahuje-li nesprávné poučení. Nelze prominout zmeškání zákonné lhůty pro podání dovolání. Dovolání se podává u soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

4.1.2 Subjektivní podmínky přípustnosti dovolání

Dovolání může podat pouze účastník odvolacího řízení. Tento mimořádný opravný prostředek musí být podán prostřednictvím advokáta, příp. notáře. Pokud má účastník sám vysokoškolské právnické vzdělání nebo je účastníkem právnická osoba či územně samosprávný celek, za které jedná osoba s vysokoškolským právnickým jednáním, tato podmínka zastoupení odpadá.

4.1.3 Náležitosti dovolání

Dovolání musí obsahovat obecné a zvláštní náležitosti podle o. s. ř. V případě obecných náležitostí jde zejména o označení soudu, účastníků, věci a dále dovolání musí obsahovat datum a podpis dovolatele. Zvláštní náležitosti jsou označení napadaného rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje, označení rozsahu, v jakém se rozhodnutí napadá, dovolací důvod. Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dále dovolatel ve svém dovolání musí uvést, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání a také dovolací návrh, tzn. to, čeho se dovolatel domáhá.

4.1.4 Řízení a rozhodnutí o dovolání

Řízení a rozhodnutí o dovolání má dvě fáze (ust. § 241b a násl. o. s. ř.). V první fázi soud prvního stupně zkoumá zda:

- a) bylo dovolání podáno včas,
- b) byl zaplacen soudní poplatek,
- c) bylo dovolání podáno s řádným zastoupením,
- d) dovolání obsahuje stanovené náležitosti.

Druhá fáze řízení a rozhodnutí je před dovolacím soudem. Dovolací soud může dovolání odmítnout, zamítnout, změnit zrušit nebo dovolací řízení zastavit.

Dovolací soud řízení může:

- a) odmítnout, a to pro opožděnost, nepřipustnost, nebo pro neodstranění vad dovolání, kdy nelze pro tyto vady pokračovat v dovolacím řízení,
- b) zamítnout, když shledá, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné,
- c) změnit pokud odvolací soud rozhodl nesprávně a na základě dosavadních výsledků řízení lze rozhodnout,
- d) zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení,
- e) zastavit vezme-li dovolatel dovolání zcela zpět, nebo pokud se nezdařilo odstranit nedostatek,
- f) zastavit řízení vezme-li dovolatel dovolání zcela zpět, nebo pokud se nezdařilo odstranit nedostatek podmínky (zastoupení advokátem) a soud prvního stupně sám řízení nezastavil.

4.2 Ústavní stížnost

Ústavní soud ČR se zabývá ústavností a zákonností aktů, které přezkoumává. Pokud jsou porušena základní práva a svobody, může se subjekt domáhat nápravy u Ústavního soudu. Kompletní výčet rozhodovací činnosti Ústavního soudu je uveden v čl. 87 Ústavy České republiky.

Ústavní soud ČR má mimo jiné pravomoc rozhodovat o ústavních stížnostech. Ústavní stížnost slouží k nápravě nezákonných či protiústavních rozhodnutí. Jde o právní prostředek, který slouží k ochraně základních práv a svobod, nicméně není považován za mimořádný opravný prostředek. Ústavní stížnost musí být vždy namířena proti rozhodnutí orgánu veřejné moci (Hendrych a kol., 2009, s. 625-626).

Hendrych a kol. (2009, s. 627) uvádí, že „účastníky řízení o ústavní stížnosti jsou stěžovatel a orgán veřejné moci, proti jehož zásahu stížnost směřuje. Vedlejšími účastníky jsou zejména ostatní účastníci předchozího řízení“. Aby se subjekt mohl domáhat ústavní stíž-

nosti, musí být vyčerpány všechny prostředky, které danému subjektu zákon poskytuje k ochraně jeho zájmů. Procesním prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek a mimořádný opravný prostředek kromě návrhu na obnovu řízení.

Stěžovatel musí být ze zákona zastoupen advokátem. Ústavní stížnost je třeba podat ve lhůtě šedesáti dnů od doručení posledního rozhodnutí. Ústavní soud rozhoduje nálezem ÚS, který je závazný a nelze proti němu podat žádný opravný prostředek (Sládeček, 2013, s. 110).

V současné době má velký vliv na rozhodování Ústavního soudu kvalita ústavních stížností. Většina stížností je odmítnuta z důvodu zjevné neopodstatněnosti. Tímto se myslí, že již od začátku zjevné, že stížnost nemůže u Ústavního soudu uspět a není potřeba se stížností věcně zabývat. V podané stížnosti velice často absentuje jakákoliv ústavněprávní argumentace (Lichovník, 2017).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ANALÝZA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ VE VZTAHU K ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU PŘI VÝKONU VEŘEJNÉ MOCI

Právní úprava a soudní judikatura vztahující se k problematice odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci je velmi obsáhlá, proto nelze v rámci této práce popsat a zhodnotit veškerá hlediska. Pro její účely je vybráno šest rozsudků Nejvyššího soudu a dva nálezy Ústavního soudu ČR, přičemž u každého rozhodnutí je v úvodu nastíněno, z jakého důvodu ho autorka zvolila. Poté následuje samotná analýza každého rozhodnutí, rozdělená na čtyři dílčí části, a to:

- a) podaná žaloba k soudu prvního stupně, resp. zdůvodnění proč daná právní věc došla před soud prvního stupně včetně jeho odůvodnění a rozhodnutí ve věci samé,
- b) podané odvolání včetně odvolacích důvodů a odůvodnění a rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé,
- c) podané dovolání k Nejvyššímu soudu a samotné rozhodnutí Nejvyššího soudu s odůvodněním proč právě takto NS rozhodl,
- d) podání či nepodání ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu ČR. V případě podané ústavní stížnosti bude předmětem zkoumání důvod stěžovatele k podání ústavní stížnosti a vyjádření Ústavního soudu včetně jeho rozhodnutí.

Dále následuje zhodnocení autorkou zvolených ekonomických hledisek, tj. soudních poplatků a nákladů na právní zastoupení v rámci jednotlivých sporů. Po rozboru všech vybraných rozhodnutí a ekonomických aspektů následuje ze strany autorky práce shrnutí dané právní úpravy ve vztahu k těmto analyzovaným rozhodnutím. Je poukazováno zejména na význam a přínos těchto rozhodnutí. Závěrem této práce autorka práce na základě analýzy a shrnutí problematiky poskytne v úvahu přicházející návrhy *de lege ferenda*.

5.1 Náhrada škody – pasivní legitimace územního celku

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2006, sp. zn. 25 Cdo 1457/2005 se týká čtyř žalobců a žalovaného města Ř. Tento rozsudek byl vybrán zejména z toho důvodu, že je

zde poukazováno výkon státní moci při vydání nezákonného rozhodnutí stavebního úřadu města Ř. Stavební úřad ve stavebním řízení provádí výkon veřejné moci v tzv. přenesené působnosti, tudíž odpovědnost za škodu nese stát – Česká republika, nikoliv obec.

a) Řízení v prvním stupni

Žalobci podali žalobu o náhradu škody způsobenou nezákonným rozhodnutím k Okresnímu soudu pro Prahu - východ. Žaloba obsahovala skutková tvrzení v tom směru, že bylo dne 9. 6. 1999 vydáno rozhodnutí Městského úřadu v Ř., stavebního úřadu. Tímto rozhodnutím stavební úřad nařídil prvnímu ze čtyř žalobců, aby odstranil drobnou stavbu. Jednalo se o oplocení a vrata na pozemku v katastrálním území Ř. u P. Na základě podaného odvolání nařízený úřad, tedy Okresní úřad P. zrušil rozhodnutí shora uvedeného stavebního úřadu, neboť má za to, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se stavebním zákonem. Nicméně demolice oplocení a vrat byla provedena, tudíž žalobcům vznikla materiální škoda. Žalobci se tak této náhrady po městu domáhají.

Okresní soud pro Prahu - východ uvedl, že Městský úřad v Ř., stavební úřad, prováděl výkon státní správy v přenesené působnosti. Rozhodoval totiž ve stavebním řízení. Soud prvního stupně zkoumal, zda je žalovaný pasivně legitimován, tzn. zda žalovaný má skutečně takovou povinnost, která je předmětem řízení. Podle ust. § 3 písm. c) OdpŠk totiž za škodu způsobenou územními celky při výkonu veřejné moci v rámci přenesené působnosti odpovídá stát. Jménem státu pak jednájí ministerstva a jiné ústřední orgány (ust. § 6 OdpŠk). Dle názoru soudu prvního stupně se měli žalobci obrátit s požadavkem na náhradu škody na příslušné správní orgány státní správy.

Okresní soud pro Prahu - východ jako prvostupňový soud žalobu v celém rozsahu zamítl a rozhodl o nákladech řízení.

b) Odvolací řízení

Proti zamítavému rozhodnutí Okresního soudu pro Prahu - východ podali žalobci včasné odvolání ve věci samé. Krajský soud v Praze jako soud odvolací projednal podané odvolání a ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně. Odvolací soud zdůraznil, že je nutné zabývat se pasivní legitimací žalovaného. Své rozhodnutí odůvodnil tak, že stavební úřad rozhodoval o odstranění stavby v rámci přenesené působnosti. Je tedy důležité zabývat se

otázkou, zda se jedná o výkon státní správy či úřední postup v rámci samosprávy. Odvolací soud vyložil, že „působností obce se rozumí právně vymezený okruh společenských vztahů, předmět, obsah a rozsah činností, v nichž obec realizuje svoji pravomoc“ (rozsudek NS ČR ze dne 29. srpna 2006, sp. zn. 25 Cdo 1457/2005). Dále odvolací soud odůvodnil své rozhodnutí tak, že do samostatné působnosti obce patří věci, které jsou v zájmu obcí a jejich občanů, ať už jde o otázky bydlení, dopravy, informací, výchovy a vzdělávání. V rámci přenesené působnosti obce prostřednictvím úřadů vykonávají státní správu a rozhodují o právech a povinnostech osob. Jde například o vydávání občanských či řidičských průkazů a patří zde i provádění činností a konání stavebního řízení v rámci stavebního úřadu, resp. odboru. Vzhledem k tomu, že stavební úřad prováděl úkony v rámci státní správy, za škodu odpovídá stát.

Krajský soud v Praze tak svým rozsudkem potvrdil rozsudek Okresního soudu pro Prahu - východ jako věcně správný a rozhodl o nákladech odvolacího soudu.

c) Dovolací řízení

Žalobci s uvedenými rozsudky obou soudů nesouhlasili. Z tohoto důvodu podali dovolání. Důvodnost podaného dovolání žalobci vidí v nesprávném posouzení věci. Ve svém dovolání žalobci uvedli, že nesouhlasí s právním názorem o nedostatku pasivní legitimace žalovaného. Uvádějí, že škoda byla způsobena městem Říčany. Bylo poukazováno na to, že podle stavebního zákona se nehovoří o tom, že by se v tomto případě jednalo o přenesenou působnost. Žalobci mají za to, že ministerstvo nepřeneslo svoji působnost na stavební úřady. Dále poukazují na tu skutečnost, že město Říčany je originálním stavebním úřadem a odkazují na ust. § 26 OdpŠk. Žalobci ve svém zdůvodnění dovolání odkazují zejména na posouzení právní otázky týkající se posouzení, zda město jako stavební úřad žalobcům způsobilo škodu v rámci samostatné či přenesené působnosti.

Ve svém dovolacím návrhu žalobci navrhují, aby dovolací soud obě rozhodnutí soudů zrušil a věc vrátil k novému projednání prvostupňovému soudu k novému projednání.

Dovolací soud po zjištění procesních úkonů (včasnost, veškeré náležitosti, podáno osobou oprávněnou) dospěl soud k závěru, že dovolání je vhodné pro přezkum dané problematiky. Dovolací soud ve svém odůvodnění uvedl, že dle seznamu okresních a obecních úřadů Ministerstva pro místní rozvoj České republiky č. OP08/09 ze dne 22. 3. 1999, byl Městský úřad Říčany stavebním úřadem v době vydání předmětného rozhodnutí.

Dovolací soud zhodnotil, že názory a rozhodnutí obou soudů byly zcela správné a na místě. Po provedeném dokazování soud zkonstatoval, že rozhodování ve stavebním řízení je výkon státní správy v přenesené působnosti. Stavební úřad Městského úřadu Říčany rozhoduje ve stavebním řízení v rámci přenesené působnosti, což je určeno přímo v zákoně.

Ve svém dovolání žalobci odkazovali na ust. § 21 OdpŠk. Tuto námitku dovolací soud pak považuje za nedůvodnou, neboť toto ustanovení o náhradě škody se vztahuje právě na nezákonné rozhodnutí vydané územním celkem v rámci samostatné působnosti.

Nejvyšší soud tedy dovolání žalobců zcela zamítl. O nákladech řízení bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení. V občanském soudním řízení se posuzuje úspěch/neúspěch. Žalobci svým podaným dovoláním u dovolacího soudu neuspěli, měli by hradit náklady řízení žalovanému, resp. jeho právnímu zástupci. Nicméně soud zhodnotil, že nikomu nepřísluší právo nahradit náklady řízení, tedy náklady za dovolací řízení si každý účastník ponese sám.

d) Řízení o ústavní stížnosti

Ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR nebyla podána.

5.2 Náhrada škody – pasivní legitimace finančního arbitra

Ve věci sp. zn. 25 Cdo 4744/2010 ze dne 26. ledna 2012 byl vydán zamítavý rozsudek Nejvyššího soudu týkající se žalobce společnosti P. R. & M. s.r.o. a žalovaného JUDr. Ing. O. S., Ph.D. V uvedeném rozhodnutí jde o částku ve výši 399.000 Kč s příslušenstvím z titulu škody, která byla způsobena finančním arbitrem. Podle zákona o finančním arbitrovi tento rozhoduje nálezem, proti němuž je možno podat námitky, o kterých taktéž arbitr rozhoduje. Nález finančního arbitra má povahu správního rozhodnutí a je přezkoumatelný soudem v občanskoprávním řízení podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Jedná se o rozhodnutí orgánu veřejné moci v oblasti práva soukromého. Finanční arbitr je úřední osoba zřízená státem, proto za škodu způsobenou výkonem činnosti finančního arbitra odpovídá stát. Co se týče nároku na náhradu škody způsobené výkonem činnosti finančního arbitra, je nutno tuto škodu posoudit podle OdpŠk, neboť zákon o finančním arbitrovi neobsahuje zvláštní úpravu odpovědnosti finančního arbitra za škodu.

a) Řízení v prvním stupni

Společnost P. R. & M. s.r.o. podala finančnímu arbitru návrh, aby této společnosti banka, jejímž je klientem, zaplatila částku 399.000 Kč. Finanční arbitr návrh zamítl stejně jako podané námítky ze strany společnosti P. R. & M. s.r.o. Z tohoto důvodu se společnost podanou žalobou obrátila na Obvodní soud pro Prahu 1. Ve svém žalobním návrhu požadovala zaplatit žalovanou částku ve výši 399.000 Kč s příslušenstvím (smluvním úrokem z prodlení) po panu JUDr. Ing. O. S., Ph.D. Žalobce ve své žalobě uvádí, že žalovaný JUDr. Ing. O. S., Ph.D. jako finanční arbitr vydal dne 12. 1. 2007 nález, kterým zamítl žalobcův návrh, přičemž postupoval v rozporu se zákonem č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi a způsobil tak žalobci škodu v této žalované výši.

Obvodní soud pro Prahu 1 ve svém odůvodnění rozhodnutí uvedl, že zákon o finančním arbitrovi neupravuje odpovědnost finančního arbitra za škodu vůči osobám, v jejichž sporu rozhodoval.

Soud prvního stupně tak podanou žalobu v celém rozsahu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

b) Odvolací řízení

Žalující společnost podala proti rozsudku soudu prvního stupně včasné odvolání s tím, že zcela nesouhlasí s rozhodnutím tohoto soudu. Odvolacím soudem je Městský soud v Praze. Odvolací soud se zcela ztotožnil se soudem prvního stupně, když podle zákona o finančním arbitrovi (ust. § 5) je finanční arbitr za výkon své funkce pouze Poslanecké sněmovně a tudíž není ve sporu pasivně věcně legitimován. Odpovědnost finančního arbitra je podle zákona o finančním arbitrovi (ust. § 3 odst. 2) vyloučena.

Odvolací soud potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1, neboť se s jeho rozhodnutím zcela ztotožňuje a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

c) Dovolací řízení

Žalující společnost ve věci proti pravomocnému rozhodnutí Městského soudu v Praze podala řádné dovolání. Nejvyšší soud přípustnost dovolání dle občanského soudního řádu z nesprávného právního posouzení. Žalobce ve svém dovolání uvádí, že oba soudy, které ve věci rozhodovaly, nesprávně posoudily věc v závěru, že finanční arbitr je odpovědný

pouze Poslanecké sněmovně. Dovolatel tvrdí, že žalovaný JUDr. Ing. O. S., Ph.D. nepostupoval řádně v souladu se zákonem o finančním arbitrovi. Má za to, že soud prvního stupně neprovedl potřebné důkazy a nepostupoval nezávisle a nestranně, když jeho rozhodnutí vyplývalo pouze na základě nevěrohodných důkazů předložených dříve žalovanou bankou.

Dovolatel navrhl, aby obě rozhodnutí byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání. Zároveň odkázal na jinou věc, v níž Nejvyšší soud rozhodoval o odpovědnosti znalce, který porušil své povinnosti.

Dovolací soud shledal, že dovolání je projednatelné, bylo podáno včas a osobou oprávněnou, tedy byla splněna podmínka zastoupení dovolatele advokátem. Dovolání bylo prověřeno z hlediska správnosti právního posouzení co do věcné legitimace žalovaného finančního arbitra. Ze strany dovolacího soudu byla prověřena otázka pasivní věcné legitimace, tedy zda ten, proti němuž je podána žaloba skutečně nese povinnost, která je předmětem daného řízení. Nedostatek pasivní věcné legitimace stejně jako nedostatek aktivní věcné legitimace se jeví jako neodstranitelná podmínka řízení vedoucí k zamítnutí žaloby. Dále soud konstatuje, že dle zákona o finančním arbitrovi je finanční arbitr volen Poslaneckou sněmovnou a je též Poslanecké sněmovně odpovědný. Finanční arbitr vydává nálezy, proti kterým je možno podat námitky. Nález finančního arbitra, který nelze napadnout námitkami, je pravomocný. Dále konstatuje, že finanční arbitr je orgán veřejné moci, který má pravomoc správního orgánu rozhodovat v individuálních případech o subjektivních právech účastníků řízení. Zákon o finančním arbitru neobsahuje úpravu odpovědnosti finančního arbitra, proto se nárok na náhradu škody způsobené výkonem činnosti finančního arbitra posuzuje podle OdpŠk. Soud dále odkazuje a cituje ust. § 1 odst. 1, § 3, 5, 8 a § 26 OdpŠk. Z těchto ustanovení vyplývá, že pokud osoby vykonávají státní moc a způsobí škodu, pak za tuto škodu neodpovídají, ale je odpovědný stát. Pokud tedy finanční arbitr prováděl výkon státní moci, kdy stát mu tuto pravomoc svěřil, je výlučným nositelem povinností k náhradě škody stát. Ve svém dovolání dovolatel odkazoval na jinou právní věc ohledně odpovědnosti znalce. Dovolací soud toto odůvodnil tím, že jde o zcela jinou právní a skutkovou věc, kdy znalec vypracovával znalecký posudek. V tomto směru se nejedná vůbec o výkon státní moci a nelze tak tento případ srovnávat.

Dovolací soud závěrem konstatoval, že žalovaný JUDr. Ing. O. S., Ph.D. není v dané věci pasivně věcně legitimován. Rozhodnutí soudu prvního stupně a soudu odvolacího jsou tak zcela správná.

Dovolací soud dovolání v celém rozsahu zamítl a rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

d) Řízení o ústavní stížnosti

Ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR nebyla podána.

5.3 Náhrada škody – částečně přiznaný a částečně promlčený nárok

Ve věci sp. zn. 25 Cdo 4705/2007 Nejvyšší soud rozhodoval rozsudkem ze dne 28. ledna 2010 ohledně náhrady škody žalobce Ing. J. M. proti žalovanému České republice - Ministerstvu spravedlnosti. Jde o případ, kdy žalobce se domáhal náhrady škody po Ministerstvu spravedlnosti jako orgánu jednajícím za stát. Má za to, že mu vznikla škoda, resp. ušlý zisk v důsledku trestního stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Ze strany Ministerstva spravedlnosti byla vznesena námitka promlčení. K promlčení soud prvního stupně nepřihlížel. Měl za to, že nárok na náhradu ušlého výdělku promlčen nebyl. Odvolací soud však nesdílel tento názor a zhodnotil, že nárok ohledně určitého období, kdy měl poškozený dostávat mzdu v Německu, je již promlčen.

a) Řízení v prvním stupni

Žalobce podal žalobu k Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou s tím, že se domáhal náhrady ušlého zisku. Žalobce byl trestně stíhán pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Zároveň mu byla trestním soudem uložena povinnost zdržovat se po dobu trestního stíhání na území České republiky. Tímto mu ušel zisk ze zaměstnání v Německu. Požaduje tak náhradu ušlého zisku v celkové výši 1.587.168 Kč s příslušenstvím.

Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou žalobu v celém rozsahu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Žalobce se do zamítavého rozhodnutí Okresního soudu v Rychnově odvolal. Odvolací soud, tedy Krajský soud v Hradci Králové svým usnesením rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k novému projednání.

Následně soud prvního stupně opětovně rozhodl ve věci, a to tak, že žalobci vyhověl v částce 1.559.693 Kč s příslušenstvím, tedy uložil Ministerstvu spravedlnosti, aby tuto částku s příslušenstvím uhradil. Dále ve zbývající části, tj. v částce 27.475 Kč se souvisejícím příslušenstvím, žalobu zamítl. Zároveň rozhodl opětovně o náhradě nákladů řízení.

Proti tomuto rozhodnutí soudu prvního stupně bylo podáno odvolání. Odvolání podalo Ministerstvo spravedlnosti s tím, že nesouhlasí s rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou.

Odvolací soud taktéž rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil zpět k novému projednání s odůvodněním, že nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav.

Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou rozhodoval již napotřetí. Vydaný rozsudek byl odůvodněn tak, že žalobce byl od 13. 9. 1994 trestně stíhán pro trestný čin podvodu. Nicméně byl dne 15. 10. 1996 trestním soudem obžaloby zproštěn. Žalobce měl uzavřenou pracovní smlouvu v německé firmě od 1. 10. 1994 do 30. 3. 1996. V důsledku zákazu vycestovat mimo území České republiky tak nemohl do zaměstnání v Německu nastoupit. Žalobci tak ušla sjednaná mzda za 18 měsíců. Vzhledem k tomu, že by žalobce v Německu vynakládal určitou částku denně na ubytování (v přepočtu na české koruny celkem 98.744 Kč), soud tak tuto částku odečetl od přiznané ušlé mzdy).

Soud tak uložil žalované, aby žalobci uhradila částku 1.460.949 Kč s příslušenstvím (příslušenstvím je 26% úrok z prodlení od 5. 2. 1998 do zaplacení). V částce 98.744 Kč byla žaloba zamítnuta.

Žalovaná Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti podala námitku promlčení. Zákonná tříletá promlčecí doba začala běžet dnem 15. 10. 1996 (tento den byl vyhlášen zprošťující rozsudek trestního soudu) a žalobce podal žalobu k soudu dne 14. 10. 1998. Soud proto k této námitce nemohl přihlídnout. Soud prvního stupně zkonstatoval, že nárok na náhradu škody promlčen není.

b) Odvolací řízení

Oba účastníci řízení podali včasné odvolání ke Krajskému soudu v Hradci Králové. Odůvodnění odvolacího soudu se lišilo pouze v tom, že námitka promlčení byla přijata. Odvolací soud má za to, že byla promlčena předpokládaná měsíční mzda v Německu za období od 1994 do září 1995, když žaloba byla podána až dne 14. 10. 1998. Promlčecí doba začala

běžet vždy s počátkem kalendářního měsíce následujícího po měsíci, za který měla být žalobci vyplacená sjednaná mzda.

V zamítavém výroku potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Výrok ohledně přiznané částky žalobci, tj. 1.460.949 Kč s příslušenstvím, změnil. Žalobci odvolací soud přiznal pouze částku 392.046,40 Kč s příslušenstvím. Tuto částku přiznal pouze za nepromlčené období, tj. od října 1995 do března 1996. Ve zbývající části, tj. v částce 1.068.920,60 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

c) Dovolací řízení

Dovolací soud projednal včasné dovolání s tím, že dovolání je přípustné. Ve svém odůvodnění rozhodnutí uvedl, že subjektivní promlčecí doba u nároku na náhradu škody způsobené trestním stíháním, které neskočilo odsuzujícím trestním rozhodnutím, začíná běžet od okamžiku, kdy obžalovanému bylo oznámeno rozhodnutím, jímž byl zproštěn obžaloby (nebo jímž bylo trestní stíhání zastaveno). Dovolací důvod ohledně promlčení byl důvodný. Dále uvedl, že nárok ohledně částky 98.744 Kč s příslušenstvím jako nákladů vynaložených na ubytování v Německu důvodný není. V tomto směru má dovolací soud za to, že při určení výše ušlého zisku se vychází z částky, kterou poškozený získal. Je potřeba také přihlídnout k předpokládaným nákladům, které by poškozený vynaložil. Mezi takové náklady patří zejména výdaje na ubytování, náklady na cesty apod.

Dovolací soud tak dovolání v rozsahu požadované částky za předpokládané náklady na ubytování (98.744 Kč) zamítl. Dále ve zbývajícím rozsahu zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení.

d) Řízení o ústavní stížnosti

Žalobce podal ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR jako stěžovatel, a to v rozsahu zamítavého rozhodnutí Nejvyššího soudu ohledně částky 978.744 Kč. Stěžovatel má za to, že by byla porušena jeho základní práva podle Listiny základních práv a svobod.

Svou ústavní stížností stěžovatel navrhl, aby výroky všech soudů ohledně zamítnuté částky 98.744 Kč byly zrušeny. Má za to, že došlo k neoprávněnému zásahu do jeho ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces.

Ve svém odůvodnění Ústavní soud ČR uvádí, že jeho úkolem je pouze ochrana ústavnosti. Není tak povolán k přezkumu správnosti aplikace podústavního práva. Nemá pravomoci zasahovat do rozhodovací činnosti obecných soudů. Jedinou výjimkou je, pokud v rozhodovací praxi obecných soudů shledá porušení základního práva a svobody. Ústavní soud má za to, že obecné soudy dostatečně odůvodnily svá rozhodnutí. Nejvyšší soud se tak podrobně zabýval dovoláním stěžovatele. Dále uvádí, že skutečnost, že stěžovatel nesouhlasí s rozhodnutími obecných soudů, sama o sobě nezakládá porušení základních práv stěžovatele. Ústavnímu soudu nepřísluší provádět přezkum rozhodovací činnosti obecných soudů.

Ústavní soud ústavní stížnost odmítl, neboť má za to, že nedošlo k porušení základních práv stěžovatele. Jedná se tak o návrh zcela neopodstatněný.

5.4 Nemajetková újma

Rozhodnutí ze dne 28. února 2012 ve věci sp. zn. 30 Cdo 2773/2011 je vybráno k analýze z toho důvodu, že se žalobce domáhal nemajetkové újmy. Nemajetkovou újmu žalobce požadoval po Ministerstvu spravedlnosti s tím, že morální újmu pociťuje zejména v tom, že následkem neoprávněného obvinění byl s žalobcem ukončen pracovní poměr. Velmi obtížně hledal nové zaměstnání a vedení trestního stíhání mělo dopad i na jeho psychiku i rodinný život.

a) Řízení v prvním stupni

Žalobce J. V. se u Obvodního soudu pro Prahu 2 domáhal podanou žalobou vůči Ministerstvu spravedlnosti náhrady škody ve výši 27.661 Kč a nemajetkové újmy ve výši 500.000 Kč. Ve svém žalobním návrhu uvádí, že mu zbyla způsobena újma v trestním řízení vedeném u Okresního soudu v Chomutově. Trestní řízení skončilo zprošťujícím rozsudkem. V rámci předběžného projednání nároku Ministerstvo spravedlnosti vyplatilo žalobci částku 80.000 Kč za odškodnění nemajetkové újmy a dále částku 22.211 Kč jako náhradu škody. Žalobce vzal následně ohledně požadované náhrady škody žalobu zcela zpět a nárok na odškodnění nemajetkové újmy co do částky 80.000 Kč zpět. Žalobce se tak po zpětvzetí domáhal částky ve výši 420.000 Kč za nemajetkovou újmu.

Ve svém odůvodnění soud prvního stupně uvedl, že trestní stíhání v délce 6 let je nepřiměřené. Pro přiměřené zadostiučinění vypočítal částku ve výši 90.000 Kč za 6 let.

Podaná žaloba byla Obvodním soudem pro Prahu 2 zamítnuta co do částky 410.000 Kč a ohledně částky 10.000 Kč bylo žalobě vyhověno. Uložil tak Ministerstvu spravedlnosti, aby žalobci zaplatil částku 10.000 Kč. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

b) Odvolací řízení

Žalobce podal včasné odvolání k Městskému soudu v Praze. Odvolací soud projednal podané odvolání a provedl nový výpočet přiměřeného zadostiučinění. Částka za přiměřené zadostiučinění byla nově vypočítána na 97.500 Kč.

Městský soud v Praze změnil výrok soudu prvního stupně. Uložil žalovanému Ministerstvu spravedlnosti povinnost zaplatit navíc částku 7.500 Kč a v částce 402.500 Kč výrok soud prvního stupně potvrdil.

c) Dovolací řízení

Žalobce podal dovolání k Nejvyššímu soudu. Ve svém dovolání se bránil tak, že soudy se zabývaly pouze délkou trestního řízení a vůbec se nezabývaly negativním dopadem na žalobce. Žalobce jako dovolatel uváděl, že soudy bezdůvodně odmítaly jím navrhané důkazy v rámci trestního stíhání. Trestní řízení mělo velice negativní dopad na jeho osobní i profesní život. Dále uvádí, že mu byla přiznána satisfakce v neadekvátní výši.

Dovolatel navrhl rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc mu vrátit k novému řízení.

Dovolací soud včas podané dovolání projednal a zjistil, že dovolání je důvodné, neboť soudy obou stupňů se dopustily nesprávného právního posouzení žalobcova nároku. Dovolací soud má dále za to, že soudy by měly zhodnotit, zda se jedná o dva či více nároků se samostatným skutkovým základem. Byla řešena pouze otázka nepřiměřené délky trestního řízení. Naopak soudy se nezabývaly otázkou odškodnění nedůvodného trestního stíhání, které mělo negativní vliv na život žalobce. Podle žalobních tvrzení žalobce požadoval primárně odškodnění nemajetkové újmy, která mu vznikla v důsledku rozhodnutí o zahájení trestního stíhání. Samotná délka řízení byla ze strany žalobce považována za faktor, který nemajetkovou újmu jen umocnil. Jak soud prvního stupně, tak i odvolací soud se zabýval pouze otázkou nepřiměřené délky řízení, když měly za to, že jde o nepřiměřenou délku

řízení. Soudy měly zkoumat mezi jakou újmou a jakou skutečností má být příčinná souvislost zjišťována, a zda se jedná o nárok jediný či více nároků. Dovolací soud dal za pravdu žalobci, když trestní stíhání způsobuje účastníku morální újmu a má vliv na psychiku, rodinný i pracovní život. Naopak nepřiměřená délka řízení (průtahy v řízení) způsobuje újmu především v nejistotě ohledně výsledku řízení a udržování osoby obviněné z trestné činnosti v nejistotě.

Dále dovolací soud uvedl, že pokud trestní stíhání nemělo být vůbec zahájeno (nepotvrdil se fakt, že došlo ke spáchání trestného činu žalobce), je založena odpovědnost státu za jeho vedení. Zároveň bylo trestní řízení vedeno nepřiměřeně dlouhou dobu. Nelze v tomto směru hovořit o zásadě rychlosti a hospodárnosti řízení. V tomto případě lze hodnotit tyto dva nároky v rámci jednoho řízení. Dovolatel tak musí jasně určit, jakou částku požaduje za odškodnění nezákonného rozhodnutí a jakou částku požaduje za nepřiměřenou délku řízení. Oba soudy se zbývaly pouze nárokem na odškodnění nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení. Zhodnotil, že právní posouzení obou soudů je nesprávné.

Na základě těchto shora uvedených skutečností dovolací soud zrušil jednak rozsudek soudu prvního stupně a taktéž rozsudek odvolacího soudu a vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání. Dále uvedl, že oba soudy jsou vázány právním názorem Nejvyššího soudu. O nákladech řízení v dovolacím řízení nebylo rozhodováno, neboť o nákladech řízení bude rozhodnuto v novém rozhodnutí o věci.

d) Řízení o ústavní stížnosti

Ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR nebyla podána.

5.5 Náhrada škody – ušlý zisk

Další analyzovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. listopadu 2012, sp. zn. 28 Cdo 5171/2008 se týká žalující společnosti Cukrovaru Vrby, s. r. o. proti žalované České republice – Ministerstvu zemědělství. V daném případě společnost tvrdí, že mu vznikla škoda (ušlý zisk) nezákonným rozhodnutím žalované v tom, že byla omezena výroba.

a) Řízení v prvním stupni

Žalující společnost vyrábějící cukr a výrobky na bázi cukru. Podle příslušného nařízení vlády žalobce požádal o stanovení zvláštní individuální kvóty (tuzemské a vývozní) na výrobu cukru. Ministerstvo zemědělství ČR však svým opatřením přidělilo kvóty nižší, než byly žalobcem požadovány. Takto byl žalobce omezen ve výrobě. Nařízení vlády a vydané opatření byla později nálezy Ústavního soudu zrušena. Následně žalobce požádal Státní zemědělský intervenční fond o přidělení individuální produkční kvóty. Této žádosti bylo vyhověno a bylo o tomto vydáno rozhodnutí. Nicméně po odvolání bylo rozhodnutí prohlášeno za nicotné a bylo zrušeno pro rozpor se zákonem. Žalující společnost uplatila u žalované České republiky – Ministerstva zemědělství nárok na náhradu škody, avšak v šestiměsíční lhůtě nebylo o nároku rozhodnuto. Z těchto uvedených důvodů žalující společnost podala žalobu proti Ministerstvu zemědělství. Jako náhradu ušlého zisku požaduje částku ve výši 103.772.880 Kč.

Obvodní soud pro Prahu 1 žalobu v celém rozsahu zamítl. Ve svém zdůvodnění rozsudku uvedl, že v řízení o náhradu škody soudy nenahrazují činnost správního orgánu. Soudu proto nepřísluší stanovit správnou výši kvóty, jíž by bylo možné poměřovat výši škody, která žalobci měla vzniknout.

b) Odvolací řízení

Žalující společnost podala proti soudu prvního stupně včasné odvolání. Městský soud v Praze jako soud odvolací se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně a dodal, že žalobce stanovené kvóty plně nerespektoval a vyráběl více. Tímto způsobem mu tak vznikla škoda.

Odvolací soud tak potvrdil rozsudek soudu prvního stupně.

c) Dovolací řízení

Žalobce podal prostřednictvím soudu prvního stupně včasné dovolání. Jako dovolací důvod uvádí, že rozhodnutí byla nesprávně právně posouzena a je na místě přezkoumání dovolacím soudem. Uvedl, že v dané věci jsou naplněny všechny podmínky pro náhradu škody podle OdpŠk. Dovolatel uváděl, že příslušné nařízení vlády zakazovalo množství cukru vyrobené nad přidělenou kvótou uvádět na trh. Tímto zákazem byl výrazně omezen ve

výrobě, neboť by produkci vyráběl na sklad a nemohl by tak produkci uvést na trh. Dále zdůrazňoval, že Ministerstvo zemědělství vydalo opatření, které bylo následně nálezem Ústavního soudu zrušeno pro nezákonnost. V tomto případě šlo tedy o vydání nezákonného rozhodnutí ze strany Ministerstva zemědělství.

Žalobce navrhl, aby byla rozhodnutí obou soudů zrušena a vrácena zpět soudu prvního stupně k novému projednání. Žalované Ministerstvo zemědělství navrhlo odmítnutí, příp. zamítnutí dovolání.

Dovolací soud konstatoval, že oba soudy neshledaly předpoklady pro odpovědnost státu za škodu podle OdpŠk. Dovolací soud má dále za to, že pokud žalobce namítá, že proces vydání nařízení vlády je procesem normotvorným ze strany vlády. Z okolností zrušení tohoto nařízení nelze proto dovozovat důsledky náhrady škody podle OdpŠk. Co se týče vydaného opatření Ministerstva zemědělství, toto již nelze považovat za akt normotvorby, ale jde o zaujmutí stanoviska k žádosti konkrétního subjektu. Opatření Ministerstva zemědělství tak nelze přirovnat k obecně závaznému legislativnímu aktu. Pokud následně došlo ke zrušení tohoto opatření, jsou naplněny podmínky vzniku odpovědnosti státu za případně vzniklou škodu, avšak musí být v přímé příčinné souvislosti s vydáním tohoto aktu. Příčinná souvislost musí být prokázána. Dovolací soud uvedl, že je potřeba přihlídnout k různým aspektům jako je povaha výrobní činnosti, která je závislá na producentech cukrové řepy, k objektivně neovlivnitelným aspektům zemědělské výroby a agrotechnickým lhůtám. Je proto nutno zkoumat nadále objektivní okolnosti, které jsou důležité pro posouzení nároku na náhradu škody.

Z těchto výše uvedených důvodů tak dovolací soud zrušil obě rozhodnutí soudů a vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání. Má za to, že oba soudy dostatečně neprošetřily důkazy, kterými žalující společnost svůj nárok odůvodňovala. Soud je tak vázán právním názorem dovolacího soudu.

d) Řízení o ústavní stížnosti

Ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR nebyla podána.

5.6 Zadostiučinění za nesprávný úřední postup územního celku

Ve věci sp. zn. 30 Cdo 3257/2012 byl vydán rozsudek Nejvyššího soudu dne 20. srpna 2013. Tento rozsudek se týká žalobce M. V. a žalovaného města Kuřim. Jde o náhradu nemajetkové újmy ve výši 1.000.000 Kč. Výkon rozhodnutí o uložení pokuty v přestupkovém řízení orgánem obce je výkonem v přenesené působnosti. Za újmu způsobenou v rámci něho vydaným nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem odpovídá podle OdpŠk stát. Tento rozsudek byl následně po dvou letech nálezem Ústavního soudu v celém rozsahu zrušen.

a) Řízení v prvním stupni

Správní orgán – Městský úřad Kuřim, odbor dopravy, vydal rozhodnutí s tím, že žalobce M. V. byl uznán vinným ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Rozhodnutí správního orgánu nabylo právní moci. Žalobci tak byla uložena v tomto rozhodnutí pokuta ve výši 2.000 Kč. Žalobce pokutu dobrovolně neuhradil. Tento správní orgán vydal dne 30. 5. 2007 exekuční příkaz, ve kterém mají být postihnuty finanční prostředky na účtu žalobce u ČSOB, a.s. Nicméně již předtím byl usnesením téhož úřadu ze dne 16. 10. 2006 odložen výkon vydaného rozhodnutí v přestupkovém řízení. Banka byla dne 20. 7. 2007 vyrozuměna úřadem o zastavení exekuce, a to z důvodu, že výkon rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení byl v době vydání exekučního příkazu odložen. Městský úřad Kuřim se veřejně na úřední desce úřadu omluvil žalobci za nedopatření v tom směru, že včas neoznámil bance odložení výkonu rozhodnutí postihující finanční prostředky žalobce.

Žalobce z těchto uvedených důvodů podal žalobu k Okresnímu soudu Brno – venkov. Žalobce má za to, že správní orgán pochybil ve své činnosti a požaduje náhradu újmy ve výši 1.000.000 Kč. Žalobce jednak požadoval nárok na náhradu újmy, tedy zadostiučinění za nesprávný úřední postup Městského úřadu Kuřim a také zadostiučinění za zveřejněnou omluvu úřadu, kterou považuje za pomlouvačnou a nepravdivou. Žalobce uvedl, že tato omluva vede ke snížení jeho společenského statusu.

Žaloba byla soudem prvního stupně zamítnuta v celém rozsahu s odůvodněním, že žalobcův nárok na zaplacení částky 1.000.000 Kč je v rozporu s dobrými mravy. Dále uložil žalobci, aby zaplatil městu Kuřim jako žalovanému náklady řízení.

b) Odvolací řízení

Žalobce podal ke Krajskému soudu v Brně včasné odvolání, neboť nesouhlasil se zamítavým rozsudkem soudu prvního stupně.

Odvolací soud projednal podané odvolání a po právní stránce věc posoudil jinak než soud prvního stupně. Uvedl, že město Kuřim nebylo ve věci pasivně legitimováno. Odvolací soud má za to, že majetkovou exekuci lze interpretovat jako činnost státních nebo pověřených exekucí a je typickým znakem výkonu veřejné moci ve smyslu ust. § 1 a 2 OdpŠk. To platí i pro exekuci správní prováděnou podle správního řádu. Do této zákonné úpravy spadá jak nařízení exekuce, tak i provádění dalších úkonů spojených s touto exekucí. Taktéž zde patří i diskrétnost řízení a dodržování právních předpisů z oblasti ochrany informací, kam spadá i omluva správního úřadu za pochybení. Uvedl, že v těchto případech jde o výkon přenesené působnosti. Zákon o přestupcích uvádí, že působnosti stanovené obecnímu úřadu podle zákona o přestupcích jsou výkonem přenesené působnosti. Městský úřad Kuřim, odbor dopravy, vydal rozhodnutí o vině ze spáchání přestupku jako správní orgán. Správní orgán je tedy spjat s působností v oblasti veřejné správy, která náleží státu. Nejde tak o samostatnou působnost obce. Ve správní exekuci má obecní úřad postavení správního orgánu vykonávajícího působnost v oblasti veřejné správy. Správní orgán tak postupuje jako orgán moci výkonné. Z těchto důvodů tedy pokud byla způsobena škoda ve správní exekuci, odpovídá za škodu výlučně stát podle ust. § 5 OdpŠk.

Krajský soud v Brně na základě odvolání potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, ačkoliv měl odlišný právní názor, který řádně odůvodnil.

c) Dovolací řízení

Žalobce podal včasné dovolání. Uvedl, že jde o nesprávné právní posouzení věci, když zásadní význam dovolatel spatřuje v otázce, zda při exekuci správního rozhodnutí orgánem obce jde o výkon samostatné či přenesené působnosti. Dovolatel uvedl, že nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, který uvedl, že exekuce správního rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení je výkonem přenesené působnosti a za škodu odpovídá stát. Dovolatel má za to, že jde o výkon v samostatné působnosti obce podle zákona o obcích.

Správní orgán jako žalovaný se k dovolání nikterak nevyjádřil.

Nejvyšší soud projednal dovolání ve vztahu k otázce, zda je výkon rozhodnutí ukládajícího pokutu v přestupkovém řízení orgánem obce výkonem samostatné či přenesené působnosti dané obce.

Dovolací soud uvedl, že dovolání není důvodné. Naprosto se ztotožnil s právním názorem odvolacího soudu. Závěr odvolacího soudu, že výkon rozhodnutí správního orgánu vydaného patří do přenesené působnosti, byl zcela správný. Město Kuřim nebylo ve věci pasivně legitimováno, neboť za újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem Městského úřadu Kuřim při výkonu přenesené působnosti odpovídá stát podle OdpŠk.

Dovolací soud tak podané dovolání zamítl jako nedůvodné. O náhradě nákladů řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Každý si tedy své náklady v rámci dovolací řízení nesl sám.

d) Řízení o ústavní stížnosti

Žalobce M. V. ve věci podal prostřednictvím svého právního zástupce ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR. Ústavní stížnost byla podána proti rozsudku Nejvyššího soudu ČR a proti rozsudku Krajského soudu v Brně. Stěžovatel M. V., Nejvyšší soud a Krajský soud v Brně jsou tedy účastníky řízení před Ústavním soudem.

Sepsanou ústavní stížností se stěžovatel domáhal zrušení rozsudku Krajského soudu v Brně a rozsudku Nejvyššího soudu. Uvedl, že jimi bylo zasaženo do jeho ústavně zaručených základních práv (čl. 10 odst. 1, 2m a čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 1 Ústavy ČR). Stěžovatel uvedl, že pasivní legitimaci města Kuřim vyvozoval ze zákona o obcích. Jeho žaloba byla zamítnuta, neboť všechny soudy měly za to, že si příslušné ustanovení zákona o obcích vyložil nesprávně. Stěžovatel spatřoval zásah do svého práva na ochranu právní jistoty.

Ústavní soud podanou ústavní stížnost projednal bez nařízení ústního jednání. Ústavní stížnost byla posuzována z pohledu soudního orgánu chránící ústavnost. Soud tak dospěl k závěru, že došlo k porušení práv obsažených v Listině základních práv a svobod, ale ne takových práv, které uvedl stěžovatel.

Ústavní soud závěrem uvedl, že bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces. Bylo mu zabráněno, aby jeho věc byla projednána stanoveným postupem u nezávislého a nestranného soudu.

Ústavní soud zkonstatoval, že rozsudkem Krajského soudu v Brně bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces zaručené v čl. 36 odst. 1 a v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Svým rozsudkem Krajský soud v Praze jeho právo porušil. Ze strany Nejvyššího soudu nicméně stěžovatelovo právo na spravedlivý proces nebylo porušeno, avšak existence daného rozsudku by postrádala smysl.

Ze shora uvedených důvodů tak ve výroku nálezu Ústavního soudu Ústavní soud vyslovil, že rozsudkem Krajského soudu v Ostravě bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces. Dále vyslovil, že rozsudek Krajského soudu v Brně a rozsudek Nejvyššího soudu ČR se zruší.

5.7 Otázka soudních poplatků

V každém soudním řízení vznikají účastníkům určité náklady, ať už se jedná o soudní poplatky, hotové výdaje účastníků a jejich právních zástupců, náklady důkazů, tlumočné či odměna za zastupování apod. Prvotním nákladem v rámci soudního řízení jsou jednoznačně soudní poplatky.

Autorka vychází ze své praxe a uvádí, že pokud žalobce podává žalobu k soudu, musí zaplatit soudní poplatek v určité výši podle povahy předmětu řízení. Jestliže soudní poplatek zaplacen nebude, soud řízení hned v počáteční fázi zastaví. Soud se nadále samotnému předmětu řízení nebude věnovat. Obecně řízením se myslí nejen samotná prvotní podaná žaloba, ale také odvolací řízení a dovolací řízení. Řízení u Ústavního soudu však placení soudních poplatků nepodléhá. Podle zákona existuje i možnost, že pokud si žalobce podá žádost o osvobození od placení soudních poplatků, může být soudem od placení těchto nákladů osvobozen. Nicméně soudní poplatky soudy nerady odpouštějí. Tento institut je pouze pro zcela nemajetné osoby, kdy žadatel o osvobození soudních poplatků musí podrobně dokládat své osobní, majetkové a výdělkové poměry.

Náklady řízení včetně soudního poplatku si nese v průběhu řízení každý účastník sám. Až podle výsledku řízení soud rozhodne o jejich náhradě. Pokud soud dá za pravdu žalobci, pak strana, která prohrála, musí zaplatit všechny náklady řízení včetně zaplaceného soudního poplatku, které v řízení vznikly, tzn. i náklady protistrany.

Autorka práce má za to, že soudní poplatky jsou stěžejní pro další postup v projednání věci. Z tohoto důvodu se autorka zaměřuje na soudní poplatky v rámci shora analyzovaných rozhodnutí.

Jak vyplývá ze zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), analyzované spory byly až doposud osvobozeny od placení soudních poplatků. Podle ust. § 11 odst. 1 písm. n) zákona o soudních poplatcích se od poplatku osvobozují řízení o „náhradu škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu, nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem“.

Ve shora analyzovaných sporech tak žalobci nemuseli platit soudní poplatky. Jejich náklady na placení poplatků byly nulové. Na jednu stranu je tato skutečnost pro účastníky výhodná, neboť mají dveře otevřené pro uplatnění svého nároku u soudu. Účastníkům tak bylo umožněno, aby podávali takovýto typ žalob, dá se říci „zadarmo“.

Avšak aktuálně novelou zákona o soudních poplatcích s účinností od 30. 9. 2017 byl zaveden soudní poplatek za podání žalob na náhradu škody či újmy způsobené nesprávným úředním postupem. Bylo tak zrušeno písm. n) v ust. § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Součástí zákona o soudních poplatcích je Sazebník soudních poplatků. Do tohoto sazebníku byla vložena nově položka 8a, která stanoví, že „za návrh na zahájení řízení o náhradě škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem“ se hradí soudní poplatek ve výši 2.000 Kč.

V současnosti tak bude platit, že ten který o náhradu škody či újmy požádal příslušný orgán, neuspěl zčásti nebo zcela a bude se chtít domoci tohoto nároku u soudu, bude muset zaplatit počáteční náklad – soudní poplatek ve výši 2.000 Kč.

5.8 Náklady na právní zastoupení

V této podkapitole se autorka zaměří právě na náklady právního zastoupení, neboť má za to, že největší část nákladů řízení tvoří obvykle tyto náklady. Náklady na advokáta jsou velice významné v praxi, a proto je vhodné nastínit, kolik podobná řízení o náhradu škody či újmy stojí.

V civilních sporech se náhrada nákladů řízení přiznává podle zásady úspěchu ve věci. Strana neúspěšná musí nahradit straně sporu úspěšné náklady řízení. Znamená to, že neú-

spěšná strana musí zaplatit náklady řízení, které jí vznikly, tak ti náklady řízení, které vznikly protistraně. V nákladech řízení jsou zahrnuty i náklady právního zastoupení. Autorka má za to, že právě výše nákladů na právní zastoupení může odrazovat žalobce od podání žaloby i za situace, kdy žaloba je důvodná. Velice důležité je ust. § 142 odst. 1 o. s. ř., které stanoví, že soudy přiznávají pouze účelně vynaložené náklady.

5.8.1 Postup při stanovení základní výše nákladů na právní zastoupení

Autorka této práce demonstruje na analyzovaných rozsudcích, kolik by v základní výši účastník řízení – žalobce v současné době zaplatil jen na nákladech právního zastoupení. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud stojí mimo soustavu obecných soudů, autorka práce nebude vyčíslovat náklady právního zastoupení v projednání ústavní stížnosti u Ústavního soudu. Zaměří se pouze na analyzované rozsudky Nejvyššího soudu ČR.

Autorka postupuje podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění. Podle této vyhlášky se v současné době stanoví odměna právních zástupců, jejich hotové výdaje a také náhrada za promeškaný čas. Autorka uvažuje výpočet mimosmluvní odměny podle této vyhlášky, kterou stanovuje soud. Neuvažuje otázku úspěchu či neúspěchu v jednotlivých sporech o náhradu škody či újmy.

Dále autorka práce vyčíslí základní náklady na právní zastoupení v rámci shora uvedených rozhodnutí. Základní náklady na právní zastoupení budou vyčísleny ke každému sporu v řízení před soudem prvního stupně, odvolacím řízení a dovolacím řízení. Jelikož z analyzovaných rozhodnutí nelze zjistit, zda ve dvou fázích řízení (před soudem prvního stupně a odvolacím řízení) je účastník řízení právně zastoupen, autorka uvažuje, že účastník řízení má stejného právního zástupce ve všech fázích řízení v každém sporu. V řízení dovolacím je účastník řízení právně zastoupen, neboť je to nutná podmínka pro projednání dovolání dle zákona.

Co se týče přesného vyčíslení nákladů v řízení před soudem prvního stupně, odvolacím řízení a dovolacím řízení v analyzovaných sporech, nelze přesně určit, jaké úkony právní zástupce učinil. Proto jsou stanoveny základní úkony, které právní zástupce účastníka řízení učiní v každé fázi řízení daného sporu. Tyto níže uvedené úkony autorka považuje za základní. Jedná se pouze o náhled pro představu, jakou částku by účastník zaplatil právě na těchto nákladech právního zastoupení.

V řízení před soudem prvního stupně tak autorka považuje za základní úkony podle shora uvedené vyhlášky (ust. § 11):

- převzetí a příprava zastoupení
- sepsání žaloby

V řízení před odvolacím soudem autorka považuje za základní úkony podle shora uvedené vyhlášky (ust. § 11):

- sepsání odvolání

V řízení před dovolacím soudem autorka považuje za základní úkony podle shora uvedené vyhlášky (ust. § 11):

- sepsání dovolání

5.8.2 Spor o náhradu škody – pasivní legitimace územního celku

V tomto případě podávali žalobu čtyři žalobci, kteří byli zastoupeni jedním právním zástupcem – advokátem. Jelikož v uvedeném sporu není uvedena přesná výše materiální škody pro určení výše tarifní hodnoty dle vyhlášky, autorka určí částku 60.000 Kč.

a) řízení před soudem prvního stupně:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 3.500 Kč
- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč
- převzetí a příprava zastoupení: 3.500 Kč
- 1x režijní paušál: 300 Kč
- sepsání žaloby: 3.500 Kč
- 1x režijní paušál: 300 Kč

7.600 Kč

b) řízení před odvolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 3.500 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání odvolání: 3.500 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

3.800 Kč

c) řízení před dovolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 3.500 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání dovolání: 3.500 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

3.800 Kč

Celkem tak náklady právního zastoupení za celý spor od fáze řízení soudu prvního stupně, odvolacího řízení a dovolacího řízení by při uvedené žalované částce a uvedených jednotlivých úkonech, činily v minimální výši 15.200 Kč.

5.8.3 Spor o náhradu škody – pasivní legitimace finančního arbitra

Ve věci jde o náhradu škody ve výši 399.000 Kč, která byla způsobena finančním arbitrem. Žalobce se po finančním arbitrovi neúspěšně domáhal částky 399.000 Kč za škodu.

a) řízení před soudem prvního stupně:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 9.900 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- převzetí a příprava zastoupení: 9.900 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

- sepsání žaloby: 9.900 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

20.400 Kč

b) řízení před odvolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 9.900 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání odvolání: 9.900 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

10.200 Kč

c) řízení před dovolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 9.900 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání dovolání: 9.900 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

10.200 Kč

Celkem tak náklady právního zastoupení za celý spor od fáze řízení soudu prvního stupně, odvolacího řízení a dovolacího řízení by při uvedené žalované částce a uvedených úkonech, činily v minimální výši 40.800 Kč.

5.8.4 Spor o náhradu škody – ušlý zisk v důsledku trestního stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu

V daném sporu se žalobce domáhal náhrady škody po Ministerstvu spravedlnosti. Podaná žaloba byla pro částku 1.587.168 Kč s příslušenstvím jako náhradu za škodu, resp. ušlý zisk. Pro demonstraci nákladů právního zastoupení v této žalované částce autorka uvažuje, že žaloba byla soudem prvního stupně zamítnuta, žalobce podal odvolání, kdy odvolací soud potvrdil zamítavý rozsudek soudu prvního stupně a následně žalobce podal dovolání k Nejvyššímu soudu. Autorka tak vychází z žalované částky 1.587.168 Kč jako tarifní hodnoty při stanovení nákladů právního zastoupení.

a) řízení před soudem prvního stupně:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 14.660 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- převzetí a příprava zastoupení: 14.660 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

- sepsání žaloby: 14.660 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

29.920 Kč

b) řízení před odvolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 14.660 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání odvolání: 14.660 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

14.960 Kč

c) řízení před dovolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 14.660 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání dovolání: 14.660 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

14.960 Kč

Celkem tak náklady právního zastoupení za celý spor od fáze řízení soudu prvního stupně, odvolacího řízení a dovolacího řízení by při uvedené žalované částce a uvedených úkonech, činily v minimální výši 59.840 Kč.

5.8.5 Spor o nemajetkovou újmu

Autorka vychází z žalované částky ve výši 420.000 Kč, neboť došlo ze strany žalobce k částečnému zpětvzetí žaloby. Tarifní hodnota je tedy 420.000 Kč. Žalobce podal včasné odvolání a následně i dovolání.

a) řízení před soudem prvního stupně:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 9.980 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- převzetí a příprava zastoupení: 9.980 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

- sepsání žaloby: 9.980 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

20.560 Kč

b) řízení před odvolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 9.980 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání odvolání: 9.980 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

10.280 Kč

c) řízení před dovolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 9.980 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání dovolání: 9.980 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

10.280 Kč

Celkem tak náklady právního zastoupení za celý spor od fáze řízení soudu prvního stupně, odvolacího řízení a dovolacího řízení by při uvedené žalované částce a uvedených úkonech, činily v minimální výši 41.120 Kč.

5.8.6 Spor o náhradu za ušlý zisk

V tomto případě je žalovanou částkou 103.772.880 Kč. Žalobcem je velká společnost, která se domáhá ušlého zisku z důvodu omezení výroby.

a) řízení před soudem prvního stupně:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 7. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 85.820 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky

č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- převzetí a příprava zastoupení: 85.820 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

- sepsání žaloby: 85.820 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

172.240 Kč

b) řízení před odvolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 7. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 85.820 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky

č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání odvolání: 85.820 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

86.120 Kč

c) řízení před dovolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 7. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 85.820 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky

č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání dovolání: 85.820 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

86.120 Kč

Celkem tak náklady právního zastoupení za celý spor od fáze řízení soudu prvního stupně, odvolacího řízení a dovolacího řízení by při uvedené žalované částce a uvedených úkonech, činily v minimální výši 344.480 Kč.

5.8.7 Spor o náhradu nemajetkové újmy

Podaná žaloba se týkala zadostiučinění za nesprávný úřední postup územního celku. Žalobce podanou žalobou se domáhal náhrady nemajetkové újmy ve výši 1.000.000 Kč. Tarifní hodnota je tedy tato částka.

a) řízení před soudem prvního stupně:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 12.300 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- převzetí a příprava zastoupení: 12.300 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

- sepsání žaloby: 12.300 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

25.200 Kč

b) řízení před odvolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 12.300 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání odvolání: 12.300 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

12.600 Kč

c) řízení před dovolacím soudem:

- jeden úkon právní služby podle ust. § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 12.300 Kč

- ke každému úkonu přísluší náhrada hotových výdajů podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky

č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč

- sepsání dovolání: 12.300 Kč

- 1x režijní paušál: 300 Kč

12.600 Kč

Celkem tak náklady právního zastoupení za celý spor od fáze řízení soudu prvního stupně, odvolacího řízení a dovolacího řízení by při uvedené žalované částce a uvedených úkonech, činily v minimální výši 50.400 Kč.

6 ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY DANÉ PROBLEMATIKY

Právní úprava této problematiky je velice rozsáhlá, proto je v této kapitole zhodnocena ta část právní úpravy vyplývající z analyzovaných rozhodnutí. Na základě těchto rozhodnutí je poukazováno zejména na zákonnou právní úpravu a postupy soudů.

Stěžejním právním předpisem, kterým se soudy řídí je zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (OdpŠk).

Zákonem č. 160/2006 Sb. byl včleněn nový právní institut, a to zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Bylo stanoveno, že stát a územně samosprávné celky má hradit také nemajetkovou újmu při výkonu státní moci. Tímto zákonem byly taktéž upraveny podmínky poskytování zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (§ 31a, § 32 odst. 3 OdpŠk).

6.1 Pasivní legitimace města

V prvním analyzovaném rozsudku bylo zjištěno, že šlo o výkon státní správy v přenesené působnosti. Žalobci žalovali město, neboť jim ve stavebním řízení vznikla škoda. Autorka práce má za to, že je velmi důležité si uvědomit, zda jde o výkon státní správy nebo ne. Ve stavebním řízení městské úřady jako orgány obcí provádějí výkon státní správy v rámci přenesené působnosti. Hned úvodní ustanovení zákonné úpravy OdpŠk uvádí, že za škodu při výkonu veřejné moci v přenesené působnosti odpovídá stát. Autorka práce je toho názoru, že právní úprava OdpŠk v úvodním ustanovení a podmínkách odpovědnosti je jasná a srozumitelná. Stát jako takový nelze žalovat, když za stát jednájí určité orgány (obecně ministerstva či jiné ústřední orgány). Nutno uvést, že označený účastník jako žalovaný nemůže být pouze stát – Česká republika. Toto označení nestačí a je nutno postupovat v souladu s OdpŠk a zjistit, kdo jedná jménem státu.

Autorka se shoduje s názorem dovolacího soudu v tom, že rozhodování v rámci stavebního řízení je výkon státní správy v přenesené působnosti. Dále autorka uvádí, že všechny úřady provádějí státní správu například i při vydávání občanských a řidičských průkazů.

V tomto případě tak žaloba i podané opravné prostředky (odvolání, dovolání) byly zcela nedůvodné a soudy v tomto směru jednoznačně a souhlasně zamítli žalovaný nárok. Soudy zhodnotily, že žalobci se domáhali náhrady škody ve stavebním řízení nesprávně po městu.

Jednalo se o pasivní legitimaci žalovaného, tzn. žalobci se domáhali nároku po městu neprávem. Město nemělo povinnost žalobcům platit náhradu škody.

Autorka je toho názoru, že všechny soudy rozhodovaly správně v souladu s OdpŠk. Soudy žalobcům jejich nárok zamítli pro nedostatek pasivní legitimace žalovaného. Žalobci v řízeních neuspěli a navíc jim vznikly náklady za soudní řízení. Žalobci byli zastoupeni právním zástupcem. Autorka uvádí, že daný spor byl pro účastníky, resp. žalobce ztrátový, neboť svého práva se nedomohli.

6.2 Finanční arbitr

Co se týče druhého analyzovaného rozhodnutí, šlo o pasivní legitimaci finančního arbitra. Ve všech stupních řízení tak byla žaloba, odvolání a dovolání žalobce zamítnuty, neboť žalovaným subjektem neměla být osoba finančního arbitra, ale stát.

Autorka práce následně na základě získaných poznatků z literatury, právních předpisů a judikátů dle vlastní úvahy zařadí finančního arbitra do „správné“ kategorie správních orgánů. Obecně lze říci, že za orgány standardního typu se považují ministerstva, správní úřady či orgány územních samosprávných celků. Naopak máme zde i jeden atypický orgán a tím je finanční arbitr. Stěžejním právním předpisem je zákon o finančním arbitrovi (zákon č. 229/2002 Sb.). Finanční arbitr vedle soudů rozhoduje a řeší spory určitého typu, které jsou taxativně vymezeny právně v zákoně o finančním arbitrovi (§ 1 tohoto zákona). Tyto spory spadají také do pravomoci českých soudů, ale vedle těchto soudů stojí finanční arbitr. Jedná se o určitou fakultativní alternativu. Nicméně nutno uvést, že finanční arbitr není orgán soudního typu, i když rozhoduje o věcech, ke kterým jsou jinak příslušné soudy. Má pravomoc uložit dotyčnému pokutu v rámci soukromoprávního vztahu, ale také institucím za nesplnění některých veřejnoprávních povinností.

Finančního arbitra také někdo musí kontrolovat. Kontrolním orgánem není nikdo jiný než soudy. Soudní kontrola finančního arbitra a také rozhodnutí o sankci spadá do části páté občanského soudního řádu.

Pokud jde o OdpŠk a jeho použití na činnost finančního arbitra, podle analyzovaného rozhodnutí odpovídá stát za škodu způsobenou při výkonu této funkce. Autorka práce zastává názor, že činnost finančního arbitra je státní správa a ničím jiným být nemůže. Stát nepřenesl výkon státní správy na fyzickou osobu, nýbrž zákonodárce zřídil finančního arbitra jako orgán, kdy zákon mu svěřuje určitou působnost. Autorka poukazuje na to, že podle

OdpŠk (§ 6) nelze jednoznačně vyčíst, kdo by jednal za stát v rámci tohoto analyzovaného rozhodnutí o náhradu škody. Autorka uvádí, že by se nejspíše jednalo o Ministerstvo financí.

Soudy rozhodovaly v neprospěch žalobce, když žalobu, odvolání a dovolání v celém rozsahu zamítly, neboť finanční arbitr nebyl ve věci pasivně legitimován. Nelze jinak než souhlasit, neboť z uvedených poznatků bylo zjištěno, že žalobce měl žalovat stát, resp. Ministerstvo financí o náhradu škody ve výši 399.000 Kč. Autorka s jistotou na závěr uvádí, že finanční arbitr je státní orgán, který vykonává působnost v oblasti veřejné správy.

6.3 Náhrada škody a promlčení

Další analyzovaný rozsudek se týkal částečně přiznané náhrady škody a částečně promlčeného nároku. Proti žalobci bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu a soud mu uložil povinnost, aby se po danou dobu zdržoval na území České republiky. Žalobce měl pracovat v zahraničí, konkrétně Německu a z toho důvodu mu ušel zisk a požadoval po státu náhradu škody v podobě ušlého zisku.

Autorka práce v tomto analyzovaném rozsudku poukazuje na rozdílné názory soudu prvního stupně a odvolacího soudu ohledně promlčení nároku. Soud prvního stupně uvádí, že nárok za období od 1994 do září 1995 promlčený není, avšak soud odvolací vnímá tento nárok jako promlčený. Žaloba byla k soudu podána dne 14. 10. 1998.

K promlčecí době autorka uvádí, že se jedná o hmotněprávní dobu, která je uvedena v OdpŠk. Stejná promlčecí doba je uváděna také v občanském zákoníku. Subjektivní promlčecí doba je tři roky a objektivní promlčecí doba je deset let. Aby soud zkoumal promlčecí dobu daného nároku, musí účastník řízení námitku promlčení vznést. Pokud by námitka promlčení vznesena nebyla, soud by z úřední činnosti vůbec neřešil, zda je nárok promlčen nebo ne. Z toho důvodu autorka zastává názor, že je potřeba svůj nárok v co nejbližší době uplatnit u daného orgánu. Jinak se může stát, že nárok bude promlčen. V tomto případě se autorka práce domnívá, že nárok za dobu od roku 1994 do září 1995 promlčen je.

Daný případ se dostal až k Ústavnímu soudu ČR, kdy stěžovatel žádal o přiznání určité finanční částky, která byla všemi soudy zamítnuta jako nedůvodná. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud nepřezkoumává rozhodnutí jiných soudů, nemohl tak stěžovatel před Ústavním soudem uspět. Ústavní soud stojí mimo obecné soudy, který chrání ústavnost, základní

práva a svobody. Z toho důvodu je zřejmé, že stěžovatel uspět s finančním nárokem u Ústavního soudu ani nemohl.

6.4 Nemajetková újma

V tomto analyzovaném rozhodnutí soudy rozhodovaly o nemajetkové újmě žalobce, který byl morálně poškozen. S žalobcem byl ukončen pracovní poměr z důvodu zahájení trestního stíhání. Trestní stíhání bylo nakonec ukončeno zprošťujícím rozsudkem. Ministerstvo spravedlnosti vyplatilo žalobci částku 80.000 Kč za nemajetkovou újmu v rámci předběžného projednání nároku. Soudy rozhodovaly o žalobě pro zaplacení další částky 420.000 Kč za nemajetkovou újmu. Soud prvního stupně žalobci vyhověl pouze částkou 10.000 Kč a soud odvolací vyhověl částkou navíc 7.500 Kč. Z rozhodnutí bylo zjištěno, že žalobci byla přiřknuta částka za nemajetkovou újmu dohromady ve výši 97.500 Kč (80.000 Kč v předběžném projednání nároku, 10.000 Kč před soudem prvního stupně a 7.500 Kč před odvolacím soudem).

Dle názoru autorky se tato částka jeví vcelku nízká vzhledem k tomu, že byla žalována částka 420.000 Kč a s přihlédnutím k tomu, že trestní stíhání trvalo celkem 6 let. Autorka souhlasí s názorem dovolacího soudu, který uvedl, že soudy se nezabývaly negativním dopadem na žalobce, ale pouze vyčíslily nemajetkovou újmu ve vztahu k délce trestního stíhání. Z toho důvodu také dovolací soud zrušil obě rozhodnutí soudů k novému projednání.

6.5 Ušlý zisk

V dalším případě soudy rozhodovaly o náhradě škody v podobě ušlého zisku. Žalující společnost žalovala Ministerstvo zemědělství o částku 103.772.880 Kč, když byla jeho nezákonným rozhodnutím omezena výroba žalobce.

Dle názoru autorky je nutno vzhledem k tak vysoké částce přistupovat obezřetně. Soud prvního stupně celou žalobu zamítl a odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Jednalo se o situaci, že bylo Ministerstvem zemědělství vydáno nezákonné rozhodnutí. V důsledku nezákonného rozhodnutí vznikla žalobci škoda ve shora uvedené částce. Autorka se domnívá, že je zde odpovědnost státu za vydání nezákonného rozhodnutí a nesouhlasí tak s rozhodnutími obou soudů.

6.6 Zadostiučinění za nesprávný úřední postup územního celku

Tento rozsudek Nejvyššího soudu byl vybrán k analýze zejména z toho důvodu, že jsou zde rozdílné právní názory soudů. Soud prvního stupně zamítl žalobu v celém rozsahu, neboť byla v rozporu s dobrými mravy. Odvolací soud sice potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, avšak neztotožnil se s názorem soudu prvního stupně v odůvodnění.

Podaná žaloba se týkala náhrady nemajetkové újmy ve výši 1.000.000 Kč. Žalobce se domáhal náhrady za nesprávný úřední postup a za nepravdivou veřejnou omluvu. Dle názoru autorky jistě má žalobce na toto právo, avšak v přiměřeném rozsahu. Rozhodně ne náhradu ve výši toliko 1.000.000 Kč.

Pokuta ve správním řízení činila 2.000 Kč, kterou však včas nezaplatil. Z analyzovaného rozhodnutí vyplývá, že město v přestupkovém řízení pochybilo. Exekuce byla zastavena, avšak nebyl o tomto vyrozuměn konkrétní subjekt (banka), který strhával finanční prostředky dál z účtu žalobce.

Oba soudy měly jiné právní názory na věc. Autorka uvádí, že soudy nejprve řeší otázku podmínek řízení, za nichž může rozhodnout. Jedna z podmínek je ta, že soudy zkoumají, zda jsou účastníci řízení aktivně či pasivně legitimováni. Žalobce označil správní orgán – městský úřad jako žalovaného, avšak měl označit stát. Ve věci šlo o výkon rozhodnutí, resp. exekuci v přestupkovém řízení. Přestupková agenda včetně exekuce je prováděna v rámci přenesené působnosti. Obce vykonávají státní správu. Z tohoto důvodu má autorka za to, že žalobce měl označit žalovaného podle OdpŠk stát. Stejně tak dovolací soud zastává názor soudu odvolacího.

V této věci byla dále podána ústavní stížnost. Žalobce se domáhal zrušení jednak rozsudku Nejvyššího soudu a také rozsudku soudu odvolacího. Ústavní soud věc uzavřel s tím, že jde o porušení práva ze strany soudu na spravedlivý proces. Má za to, že odvolací soud měl rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit v celém rozsahu, ať opětovně rozhodne v souladu s jeho právním názorem, nikoliv potvrdit rozsudek s odlišným odůvodněním. Autorka se k tomuto názoru přiklání, neboť odvolací soud přezkoumává správnost rozhodnutí soudu prvního stupně. Správnost tohoto rozhodnutí prověřuje co do skutkové i právní stránky. Jelikož se neztotožnil odvolací soud s odůvodněním soudu prvního stupně, měl mu vrátit věc k novému projednání a rozhodnutí.

6.7 Soudní poplatky

Podle názoru autorky práce soudní řízení nejsou vůbec levnou záležitostí. Prvním nákladem při podání žaloby k soudu je úhrada soudního poplatku. Ve shora analyzovaných rozhodnutích se soudní poplatky nemusely hradit, neboť žaloby o náhradu škody při výkonu veřejné moci byly donedávna osvobozeny od placení soudních poplatků.

Nicméně aktuálně činí výše soudního poplatku za takovou žalobu částku 2.000 Kč. V tomto ohledu se nabízí otázka: Proč zákonodárce nyní zavedl poplatek, když dříve takové řízení nebylo zpoplatněno? Autorka uvádí, že by to mohlo být zejména z toho důvodu, že dané subjekty podávají velmi často zbytečné, neopravňující a dokonce i šikanózní žaloby. Stanovením poplatku by mělo odradit právě takové účastníky, kteří to s takovými žalobami nemyslí vážně. Dalším důvodem, proč byl zaveden soudní poplatek za tento typ žaloby, je ta skutečnost, že poplatky jsou příjmem státního rozpočtu. Autorka se domnívá, že právě tento fakt je jeden z hlavních důvodů zavedení soudního poplatku pro žaloby o náhradu škody při výkonu veřejné moci.

Autorka má za to, že pokud za podanou žalobu činí soudní poplatek 2.000 Kč, jistě by mělo být zpoplatněno také odvolací řízení a dovolací řízení. V Sazebníku soudních poplatků je v současné době uvedena položka 8a, která se týká podané žaloby o náhradu škody při výkonu veřejné moci. Avšak není zde uvedena tatáž konkrétní položka pro odvolání a dovolání. Mají se tak soudy řídit položkou 22 bod 1, 2? Nebo nevybírat poplatek za podané odvolání a dovolání vůbec, když není v tomto sazebníku uvedena konkrétní položka za odvolání či dovolání ohledně nároku na náhradu škody při výkonu veřejné moci? Autorka práce zastává názor, že pokud se má hradit soudní poplatek za podanou žalobu, musí se hradit soudní poplatek i za podané odvolání, příp. dovolání.

Dále autorka nastíní konkrétní příklad aktuální výše soudního poplatku za žalobu, odvolání či dovolání v téže sporu o náhradu škody (újmy).

Podaná žaloba o náhradu nemajetkové újmy ve výši 1.000.000 Kč:

- poplatek za žalobu by činil 2.000 Kč (položka 8a)
- za podané odvolání by poplatek činil 10.000 Kč (položka 22 bod 2)
- za podané dovolání by poplatek jistě činil 14.000 Kč (položka 23 bod 1 písm. d)

Při žalované částce 1.000.000 Kč o náhradu nemajetkové újmy by tak jeden účastník zaplatil jenom na soudních poplatcích (žaloba, odvolání, dovolání) částku 26.000 Kč.

Autorka konstatuje, že se jedná o poměrně dost vysokou částku jen za soudní poplatky. Je nutno poukázat na to, že se poškozený se domáhá svého práva u soudu a právě tyto náklady (a nejen tyto náklady) můžou být pro daného člověka finančně neúnosné. Samozřejmě je také rozdíl v tom, kdy tohoto nároku u soudu se domáhá fyzická osoba nebo právnická osoba. Nicméně ze soudní praxe je známo, že více takovýchto nároků uplatňují zejména fyzické osoby, které se domáhají nápravy soudní cestou.

6.8 Náklady právního zastoupení

Dle získaných poznatků z literatury a právních předpisů je nesporné, že účastníci, kteří uspěli s žalobou na náhradu újmy způsobené při výkonu veřejné moci rozhodnutím či nesprávným úředním postupem dle OdpŠk, mají nárok na náhradu nákladů řízení. Účastníkům vznikají v průběhu řízení náklady, které si nesou prvotně sami a pak podle úspěšnosti se jim stanoví náhrada nákladů řízení. Mají povinnost nahradit jak své náklady, tak i náklady protistrany.

Odměna advokáta za zastupování klienta v řízení o žalobě na náhradu škody podle OdpŠk se odvíjí od toho, jaká částka je předmětem sporu. Každá strana sporu se může nechat zastoupit advokátem. Je to jeho právo. V analyzovaných (dovolacích) rozsudcích byli všichni účastníci řízení zastoupeni právním zástupcem (žalobci i žalovaní). Pokud byl žalován stát, resp. jeho ministerstvo, byl taktéž zastoupen právním zástupcem. Nicméně podle názoru autorky se jedná o neúčelně vynaložené náklady na právní zastoupení (externího advokáta), když každé ministerstvo či správní orgán je v současné době jistě vybaveno příslušnými odborným personálem, který je financován ze státního rozpočtu. Z tohoto důvodu si autorka nemyslí, že je vhodné ani účelné, aby orgán zastupující stát udělil advokátu jako soukromému subjektu procesní plnou moc k zastupování v takovýchto sporech.

V níže uvedené tabulce jsou shrnuty náklady právního zastoupení ke každému analyzovanému rozhodnutí Nejvyššího soudu. Jedná se o náklady právního zastoupení, kdy jistě si právní zástupci tyto základní úkony účtují. V rámci soudního sporu si v první řadě účtují úkon jako je příprava a převzetí, sepsání žaloby, sepsání odvolání, sepsání dovolání. Stěžejní prováděcí právní předpis je vyhláška č. 177/1996 Sb.

V tabulce jsou demonstrovány aktuální náklady právního zastoupení již ke každému dříve vyřešenému sporu. Jistě to nejsou konečné náklady na zastoupení, kdy v souvislosti s dalšími úkony náklady narůstají. V průběhu řízení se můžou vyskytnout i jiné náklady

(nejen náklady právního zastoupení). Těmito náklady mohou být zejména náklady na vypracování znaleckého posudku či náklady na svědečné. Nelze opomenout ani aktuální výši soudního poplatku za podanou žalobu o náhradu škody, podané odvolání a dovolání. V rámci konečného rozhodnutí daného řízení (o žalobě, odvolání či dovolání) je poté rozhodnuto o náhradě nákladů řízení v souladu se zásadou úspěchu ve věci.

Tabulka 1 Náklady právního zastoupení analyzovaných rozhodnutí NS ČR

Analyzovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu	Řízení před soudem I. stupně	Řízení před odvolacím soudem	Řízení před dovolacím soudem	Náklady právního zastoupení celkem (v rámci jednoho sporu)
Spor o náhradu škody - pasivní legitimace územního celku (stanovená žalovaná částka 60.000 Kč)	7.600 Kč	3.800 Kč	3.800 Kč	15.200 Kč
Spor o náhradu škody - pasivní legitimace finančního arbitra (žalovaná částka 399.000 Kč)	20.400 Kč	10.200 Kč	10.200 Kč	40.800 Kč
Žaloba o ušlý zisk v důsledku trestního stíhání (žalovaná částka 1.587.168 Kč)	29.920 Kč	14.960 Kč	14.960 Kč	59.840 Kč
Spor o nemajetkovou újmu (žalovaná částka 420.000 Kč)	20.560 Kč	10.280 Kč	10.280 Kč	41.120 Kč
Spor o náhradu za ušlý zisk z důvodu omezení výroby (žalovaná částka 103.772.880 Kč)	172.240 Kč	86.120 Kč	86.120 Kč	344.480 Kč
Spor o náhradu nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup (žalovaná částka 1.000.000 Kč)	25.200 Kč	12.600 Kč	12.600 Kč	50.400 Kč

zdroj: vlastní zpracování

Otázka náhrady nákladů řízení před soudem je jasná. Podle autorky ale vyvstává problém nároku na náhradu nákladů u příslušného úřadu. Z OdpŠk vyplývá, že je nejprve nutné uplatnit svůj nárok před věcně příslušným správním orgánem a až pak se nárok může uplatnit před soudem. Dle praxe autorky je známo, že soudy v tomto směru rozhodují roz-

dílně. Některé soudy náhradu nákladů řízení za uplatnění nároku u úřadu přiznávají, jiné nepřiznávají. Autorkou bylo zjištěno, že soudy mají názor takový, že odměna právního zástupce za uplatnění nároku u úřadu by neměla být přiznávána. Což ve většině rozhodovací praxe tak je a soudy tuto odměnu nepřiznají. Je odkazováno především na ust. § 31 odst. 4 OdpŠk, kdy „poškozený nemá právo na náhradu nákladů zastoupení, které vznikly v souvislosti s projednáváním uplatněného nároku u příslušného úřadu“. Tímto ustanovením se soudy povětšinou řídí.

Autorka práce si pokládá otázku: Proč by takovéto náklady za právní zastoupení neměly být hrazeny? Jak již vyplynulo z odborné rešerše uvedené v teoretické části práce, každý má na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Tento nárok je tedy ústavně zaručeným základním právem. Již z tohoto důvodu je autorka toho názoru, že náhrada nákladů právního zastoupení by měla být poskytována i v předžalobním řízení u příslušného správního orgánu.

Samozřejmě právní zastoupení osoby jak v předžalobním řízení u úřadu, tak i před soudy není povinné. Ovšem je důležité zmínit, že samotné posouzení věci o náhradu škody je poměrně složitým procesem, jak vyplynulo z analýzy soudních rozhodnutí. Úspěch osoby, která si nárokuje náhradu škody, závisí na kvalitě tvrzení. Je potřeba veškerá tvrzení řádně prokázat. Taktéž je potřeba řádně identifikovat správné ministerstvo či jiný správní orgán, ke kterému lze předmětný nárok uplatnit. Pro běžného občana (laika) dle názoru autorky to může být velmi obtížné. Ve spletnosti a provázanosti soustavy správních orgánů to taktéž může být poměrně složité pro člověka právně vzdělaného. Úřady se nárokem na náhradu škody z moci úřední nezabývají, proto náhrada nákladů řízení v předžalobním řízení u správního orgánu není poskytována.

Z jakého důvodu je v OdpŠk zakotveno ust. § 31 odst. 4? Autorka je toho názoru, že jediným důvodem existence tohoto ustanovení je právě snaha o minimalizaci zatížení státního rozpočtu. Pokud se sníží počet vyplácených náhrad za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, státní rozpočet tak nebude tolik ohrožen. Nicméně autorka uvádí, že jistě by takový legislativní návrh na přiznávání nákladů řízení za uplatnění nároku u úřadu ze strany vlády z vlastní iniciativy určitě nevzešel.

7 NÁVRHY DE LEGE FERENDA

Autorka uvádí, že je velice důležité, aby odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci byla podrobně upravena nejen zákonem, ale i judikaturou Ústavního soudu či Nejvyššího soudu, která poskytuje soudům jakýsi „návod“, jak v daných situacích postupovat. Dostatečná zákonná úprava zaručí slabším subjektům ochranu jejich práv. Na danou problematiku navazuje nejen OdpŠk, ale i mnoho dalších právních předpisů. Primárním právním předpisem týkající se dané problematiky je právě OdpŠk.

Na základě analyzovaných rozhodnutí, zejména rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR autorka dospěla k určitému závěru a názoru na současnou právní úpravu týkající se této problematiky. Autorka považuje OdpŠk jako celek velmi přehledný. OdpŠk poskytuje dostatečnou právní záruku subjektům uplatňujícím nárok na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem. Autorka je toho názoru, že v OdpŠk jsou uvedeny zcela výstižně odpovědné subjekty.

Subjekty mají jednoznačně právo na náhradu škody, kterou utrpěli v dobré víře ve správnost aktu veřejné moci. Způsobit škodu za určitých okolností může nejen nezákonné rozhodnutí orgánu veřejné moci, ale i nesprávný úřední postup. Autorka ze získaných poznatků považuje vymezení nezákonného rozhodnutí a nesprávného úředního postupu za dostatečná.

Při psaní této práce se však nabídla jistá úvaha v několika situacích, které jsou dále uvedeny.

Co se týče promlčecích dob, autorka souhlasí s promlčecí dobou co do náhrady majetkové újmy. V zákoně je uvedena tříletá a desetiletá promlčecí doba. Ohledně nemajetkové újmy autorka konstatuje, že promlčecí doba tohoto institutu je poněkud krátká (šest měsíců ode dne, kdy se subjekt dozvěděl o jeho vzniklé nemajetkové újmě). Institut nemajetkové újmy autorka považuje za velmi specifický. Pokud stát, resp. jeho orgány neoprávněně zasáhly do osobnostních práv poškozeného, má právo se bránit. Poškozený tak žádá určitou kompenzaci nemajetkové újmy ve formě zadostiučinění. Autorka považuje vznik nemajetkové újmy za větší zásah do „osobního žití“ než vznik újmy majetkové. Uvádí, že takový propastný rozdíl mezi promlčecí dobou u majetkové škody a nemajetkové újmy je nepřijatelný. Pro poškozeného je vznik nemajetkové újmy citlivější než vznik majetkové škody.

Z toho důvodu autorka práce má za to, že by bylo vhodné tuto délku promlčecí doby prodloužit minimálně na stejnou dobu, jako je promlčecí doba u nároku na náhradu majetkové újmy.

V rámci úvahy *de lege ferenda* je na místě uvést, že ještě donedávna byla soudní řízení ve věcech náhrad škod způsobených při výkonu veřejné moci osvobozena od placení soudních poplatků. Nicméně tohoto druhu žalob se dotkla novela zákona o soudních poplatcích a nově byla zavedena povinnost uhradit soudní poplatek. Autorka se domnívá, že soudní poplatky nově za tato řízení byly stanoveny zejména z toho důvodu, že daná právní úprava neodpovídala současným ekonomickým a společenským změnám a také složitosti soudních sporů. Poplatky by měly zabránit taktéž zbytečným a šikanózním žalobám. Ovšem je na zvážení, zda poplatek ve výši 2.000 Kč takové kverulanty odradí od podávání žalob tohoto typu.

V zákoně o soudních poplatcích, resp. jeho sazebníku je uvedena položka 8a, kdy za žalobu o náhradu škody způsobenou při výkonu veřejné moci se nově vybírá soudní poplatek ve výši 2.000 Kč. Co se týče obecně ohledně sazebníku poplatků, nutno uvést, že soudy se řídí ve vztahu k podaným žalobám položkami 1 až 21. Podaným odvoláním odpovídá položka 22 s odkazem na jednotlivé položky 1 až 21. Podaným dovoláním odpovídá položka 23. Autorka se domnívá, že pokud se platí poplatek za žalobu, musí se platit i za podané odvolání či dovolání. Poplatek za odvolání či dovolání ohledně náhrady škody při výkonu veřejné moci zde není uveden. Mohlo by se spíše odkazovat na položku 22 či položku 23. Ovšem bylo by vhodnější zakomponovat do tohoto zákona konkrétní další položku za odvolání a dovolání co se týče těchto žalob. Poplatek za odvolání či dovolání by měl činit stejně jako u podané prvotní žaloby, a to 2.000 Kč. Dle názoru autorky je tato výše poplatku přiměřená. Nestanovuje se totiž podle procentní sazby z výše požadované náhrady škody. Autorka má za to, že kdyby výše poplatku byla stanovena procentní sazbou z žalované částky, vysoký poplatek by působil šikanózně právě vůči žalobcům.

Další úvahou je také možnost, aby byl v případě úspěchu žalobce s žalobou o náhradu škody, kdy by bylo zřejmé, že opravdu stát pochybil, vrácen žalobci celý zaplacený soudní poplatek za podanou žalobu, příp. odvolání či dovolání. Autorka má za to, že nedává smysl, aby stát byl odměňován příjmy do státního rozpočtu (soudními poplatky), když způsobil danému subjektu škodu. Zaplacené soudní poplatky by se nevracely, kdyby se prokázalo, že stát by svým jednáním škodu nezpůsobil.

Nyní se autorka zaměří na institut nároku na náhradu nákladů zastoupení. Konkrétně se jedná o zakotvené ust. § 31 odst. 4 OdpŠk, kdy není možné uplatnit nárok na náhradu nákladů zastoupení, které vznikly poškozenému v souvislosti s projednáváním uplatněného nároku u příslušného správního úřadu. Na základě získaných poznatků bylo zjištěno, že předběžné projednání nároku má neformální charakter a poškozený subjekt nemusí být zastoupen advokátem.

Autorka se domnívá, že pokud je zde zákonná povinnost přednostního uplatnění nároku u příslušného úřadu, je jisté v jeho zájmu uplatit svůj nárok bezvadně. Má za to, že nemůže jít k tíži jeho právní zastoupení. Měl by mít tedy možnost na náhradu nákladů zastoupení v předběžném projednání uplatněného nároku. Autorka uvádí, že stejně jako u civilního sporu by i zde platila zásada úspěchu ve věci. Z těchto důvodů by autorka změnila formulaci daného ust. § 31 odst. 4 OdpŠk. Bylo by vhodné uvést, že „poškozený má právo na náhradu nákladů zastoupení, které vznikly v souvislosti s projednáním uplatněného nároku u příslušného úřadu.

Autorka má za to, že shora uvedené úvahy by zefektivnily problematiku náhrady škody v režimu OdpŠk.

ZÁVĚR

Obecná odpovědnost za vydání nezákonného rozhodnutí či nesprávný úřední postup je obsažena v čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Podrobnosti k nároku na náhradu škody a způsob jeho uplatnění pak Listina základních práv a svobod svěřuje zákonným právním předpisům.

Ve vztahu k této problematice je hlavním právním předpisem zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. OdpŠk odděluje výkon státní správy od výkonu územní samosprávy. Státní správa je vykonávána prostřednictvím státních orgánů, orgánů územní samosprávy či jiných subjektů v přenesené působnosti.

Za škodu způsobenou při výkonu státní správy odpovídá výlučně stát. Stát je odpovědný nejen za svůj přímý výkon státní správy, ale také za jiný subjekt v přenesené působnosti. Lze bez pochyby konstatovat, že se jedná o absolutní odpovědnost, tedy takovou odpovědnost, které se nelze žádným způsobem zbavit.

Existence škody úzce souvisí se vznikem odpovědnosti v důsledku nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu. Co se rozumí pod pojmem nezákonné rozhodnutí a nesprávný úřední postup? Rozhodnutí je individuální právní akt, který vydal správní orgán. Nezákonnost daného rozhodnutí musí být v první řadě konstatována. Vyslovení názoru, že jde o nezákonné rozhodnutí, může být učiněno jak před správním orgánem (odvolacím), tak i při samotném soudním přezkumu. Pojem nesprávný úřední postup není nikde v zákoně jednoznačně definován, ovšem lze s jistotou říci, že se jedná o jakékoliv porušení povinnosti ze strany správního orgánu při výkonu veřejné moci.

Hlavním pojmem této práce byl nárok na náhradu škody. Poškozený má možnost se po odpovědném subjektu, resp. státu domáhat náhrady škody. Důležitým aspektem byla otázka pasivní legitimace. Jak bylo zjištěno ze dvou analyzovaných rozsudků, žalobci nesprávně označili žalované, kteří nebyli pasivně legitimováni. Z tohoto jednoznačně vyplynulo, že se soudy vůbec nárokem na náhradu škody nebudou zabývat, když byl nesprávně označen žalovaný.

Taktéž je na místě upozornit na existenci promlčecích dob. Uplynutím promlčecí doby nárok poškozeného na náhradu škody zaniká. Subjektivní promlčecí doba je tříletá a objek-

tivní promlčecí doba je desetiletá. Lze poukázat na jeden z analyzovaných rozsudků, kdy nárok na ušlý zisk byl částečně promlčen. V první řadě byla vznesena námitka promlčení a dále bylo prokázáno, že nárok na ušlý zisk byl v určitém období promlčen, když uplynula tříletá promlčecí lhůta.

Závěrem konstatuji, že stanovené cíle práce byly naplněny. Poskytla jsem ucelený přehled o problematice odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným a nesprávným úředním postupem v tomto vymezeném rozsahu práce. Dále jsem analyzovala z mého pohledu zajímavá soudní rozhodnutí, na základě kterých jsem zhodnotila současnou právní úpravu této problematiky. Nechyběly ani návrhy na změnu z pohledu budoucího práva *de lege ferenda*.

Další zajímavou oblastí týkající se této problematiky by mohl být podrobnější rozbor tzv. regresní náhrady. Stát v tomto směru vymáhá částku, kterou vynaložil na náhradu škody zpětně, a to zejména na úředních osobách. Tato odpovědnost je omezena svým subjektivním charakterem a také možností soudu přiměřeně náhradu snížit z důvodu okolností vzniku škody a osobních a majetkových poměrů dané osoby. Mám za to, že právě toto téma může rozšířit obzor dané problematiky. V tomto případě je stát velmi specifickým poškozeným. Jedná se ovšem o fakultativní variantu. Myslím si, že právě zavedení povinnosti státu domáhat se regresní náhrady obligatorně by vedlo k větší odpovědnosti a opatrnosti příslušných osob.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAGIŇSKA, Ewa, 2015. *Damages for violations of human rights: a comparative study of domestic legal systems*. 1st edition. New York: Springer Berlin Heidelberg, 486 s. ISBN 978-3-319-18949-9.
- FILIP, Jan, 2011. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. 2. vydání. Brno: Václav Klemn – Vydavatelství a nakladatelství, 328 s. ISBN 978-80-904083-7-1.
- GERLOCH, Aleš, 2009. *Teorie práva*. 5. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Čeněk, 312 s. ISBN 978-80-7380-233-2.
- HARDER, Sirko, 2010. *Measuring damages in the law of obligations: the search for harmonised principles*. 1st edition. Portland Oregon: Hart Publishing, 323 s. ISBN 978-1-84113-863-3.
- HENDRYCH, Dušan, 2006. *Správní právo: obecná část*. 6. vydání. Praha: C.H. Beck, 861 s. ISBN 80-7179-442-2.
- HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír POKORNÝ, 2015. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 392 s. ISBN 978-80-7502-071-0.
- KADEČKA, Stanislav, 2003. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 425 s. ISBN 80-7179-794-4.
- KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ, 2012. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 300 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KLÍMA, Karel a kol., 2013. *Odpovědnost veřejné moci*. 1. vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 536 s. ISBN 978-80-86855-94-3.
- KOLBA, Jan a Martina ŠULÁKOVÁ, 2014. *Nemajetková újma způsobená protiprávním výkonem veřejné moci*. 1. vydání. Praha: Leges, 208 s. ISBN 978-80-7502-027-7.
- KOPECKÝ, Martin, 2010. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 377 s. ISBN 978-80-7357-561-8.
- KOUDELKA, Zdeněk, 2007. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 400 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

MATES, Pavel a Jakub SEVERA, 2014. *Odpovědnost státu za výkon veřejné moci*. 1. vydání. Praha: Leges, 176 s. ISBN 978-80-7502-021-5.

NOVOTNÝ, Petr, Pavel KOUKAL a Eva ZAHOŘOVÁ, 2014. *Nový občanský zákoník – Náhrada škody*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 144 s. ISBN 978-80-247-5165-8.

PRŮCHA, Petr, 2012. *Správní právo: obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk Brno, 428 s. ISBN 978-80-7239-281-0.

SLÁDEČEK, Vladimír, 2013. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 497 s. ISBN 978-80-7478-002-8.

SPIRIT, Michal, 2014. *Úvod do studia práva*. 2. aktualizované vydání dle nového občanského zákoníku. Praha: GRADA Publishing, a. s., 173 s. ISBN 978-80-247-5280-8.

ŠVESTKA, Jiří a Jan DVOŘÁK a kol., 2009. *Občanské právo hmotné*. 5. jubilejní aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 550 s. ISBN 978-80-7357-466-6.

VEČEŘA, Miloš a Jaromír HARVÁNEK, 2016. *Teorie práva v příkladech*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 388 s. ISBN 978-80-7478-717-1.

VOJTEK, Petr, 2012. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 370 s. ISBN 978-80-7400-427-8.

Internetové zdroje:

ČERVENÁ, Renata, 1998. Nová právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. In: *Bulletin advokacie* [online]. roč. 1998, č. 8, 38. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/files/178/BA_98_08.pdf

DUBA, Jiří a Kristýna PUŠOVÁ, 2015. K dílčím aspektům povinnosti soudů odůvodňovat rozhodnutí v civilních věcech. In: *epravo.cz* [online]. epravo.cz, a.s., 9. 3. 2015 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-dilcim-aspektum-povinnosti-soudu-oduvodnovat-rozhodnuti-v-civilnich-vecech-97211.html>

LICHOVNÍK, Tomáš, 2017. Aktuální rozhodování Ústavního soudu. In: *Právní prostor.cz* [online]. 21. 7. 2017 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z:

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/ustavni-pravo/aktualni-rozhodovani-ustavniho-soudu>

LOBOTKA, Andrej, 2016. Přechází právo na odškodnění nepřiměřené délky řízení na dědice?

In: *David Zahumenský, advokátní kancelář*. [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z:

<https://www.mapaprutahu.cz/blog/prechazi-pravo-na-odskodneni-neprimerene-delky-rizeni-na-dedice>

NEDBÁLEK, Karel, 2015. Výpočet nemajetkové újmy. In: *Bulletin advokacie* [online]. [cit.

2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vypocet-nemajetkove-ujmy?browser=mobi>

Právní předpisy:

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. [cit. 2018-02-20]. Částka 1, s. 22. Dostupný také z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy)

[zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy)

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky, v platném znění. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. [cit. 2018-02-20]. Částka 1, s. 7. Dostupný také z: [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy)

[zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy)

Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění. In: *Beck – online* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupná z: [https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-](https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe3f6mjxg4wtcmi)

[document.seam?documentId=onrf6mjzhe3f6mjxg4wtcmi](https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe3f6mjxg4wtcmi)

Zákon č. 160/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský

zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck – online* [online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupný také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6mjwgawtc>

Zákon č. 500/2004 Sb. ze dne 24. června 2004, správní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. [cit. 2018-02-21]. Částka 174, s. 9782-9783. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck – online* [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupný také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzheyv6njuhewtimi>

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck – online* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupný také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4f6obsfu4a>

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck – online* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupný z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyzv6ojzfuytcmy>

Judikatura:

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 8. 1995, č. 271/1995 Sb. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2018 [cit. 2018-02-20]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-271>

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. 9. 1999, sp. zn. I. ÚS 245/98. In: *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. © 2006 AutoCont CZ, a.s. [cit. 2018-02-18]. Dostupný z: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=31040&pos=1&cnt=1&typ=result>

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 8. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1457/2005. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-03-03]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/6A3724397F7CB04BC1257A4E0068809C?openDocument&Highlight=0,null,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1124/2005. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-02-18]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/75C0295225F3F5BFC1257A4E0065328E?openDocument&Highlight=0,null,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2064/2005. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-02-18]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3B24A356952B553BC1257A4E00691F03?openDocument&Highlight=0,null,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4705/2007. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-03-04]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/B052D667602BA5B2C1257A4E0068EC28?openDocument&Highlight=0,null,

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. 30 Co 30/2010

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. I. ÚS 921/10. In: *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. © 2006 AutoCont CZ, a.s. [cit. 2018-02-18]. Dostupný z:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=66743&pos=1&cnt=1&typ=result>

Nález pléna Ústavního soudu ČR ze dne 8. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 36/08. In: *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. © 2006 AutoCont CZ, a.s. [cit. 2018-02-20]. Dostupný z:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=66739&pos=1&cnt=1&typ=result>

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4744/2010. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-03-04]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/46B1B7933BE1DAD6C1257A4E006ACFCA?openDocument&Highlight=0,null,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2773/2011. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-03-05]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/D50495939880D840C1257A4E0065E972?openDocument&Highlight=0,null,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 11. 2012, sp. zn. 28 Cdo 5171/2008. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-03-05]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/009F13C31BAFD027C1257AC2003C1793?openDocument&Highlight=0,null,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 8. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3257/2012. In: *Nejvyšší soud ČR* [online]. © 2010 Nejvyšší soud [cit. 2018-03-10]. Dostupný z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/69C3CBB4FC4A1322C1257BDB00404A83?openDocument&Highlight=0,null,

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. II. ÚS 3330/13. In: *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. © 2006 AutoCont CZ, a.s. [cit. 2018-03-11]. Dostupný z:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=87077&pos=1&cnt=2&typ=result>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§   paragraf

NS   Nejvyšší soud České republiky

ÚS   Ústavní soud České republiky

ust.   ustanovení

sp. zn. spisová značka

OdpŠk   Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné
moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České
národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění
pozdějších předpisů

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Náklady právního zastoupení analyzovaných rozhodnutí NS ČR.....	80
---	----